

1528

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

jem 147514 / Baron Mordechai

הדלקת נר שביעי של חנוכה ב770, תשמ"ח

למה היוונים טימאו את השמנים, ולא שכחו אותם?
עמוד 3

מדוע חז"ל קבעו שמספר הנרות וזמן ההדלקה
בחנוכה יהיו שונים מנרות המקדש?
עמוד 12

מה המסר החינוכי של דמי החנוכה?
עמוד 11

נ ושא הגיליון הוא חג החנוכה: מדוע היוונים טימאו את השמנים במקדש, ולא שפכו אותם? למה חז"ל קבעו שמספר הנרות וזמן ההדלקה של נרות חנוכה יהיו שונים מאלו של מנורת המקדש? ומה המסר החינוכי שאנחנו יכולים ללמד את ילדינו באמצעות דמי החנוכה? - על כל אלה תוכלו ללמוד במדורים השונים מתוך דברי הרבי.

לקראת חנוכה תשל"ד, הרבי הורה "להשתדל אשר בכל בית יהודי תהא מנורת חנוכה וידליקו נרות חנוכה". הרבי הדגיש כי יש להשתדל במיוחד לפעול עם "אלו שזכו להגן על עם ישראל בארצנו הקדושה תיבנה ותיכונן, היינו אנשי הצבא, העומדים ומגינים מתוך מסירות נפש בגופם ונשמתם - שתהא מנורה בכל מוצב, אפילו [אם] נמצא שם חייל אחד, ועל אחת כמה וכמה כשנמצאים הרבה חיילים. וכל יום ידליק חייל אחד, כדי לזכות שמונה איש שיברכו על הנרות... על אחת כמה וכמה שצריכים להשתדל אשר בכל בית אלמנה ויתומים ידליקו נרות חנוכה, רצוי שכל בני הבית ידליקו, האמא, הסבא, הילדים והילדות... על אחת כמה וכמה בבתי שיש פצועים רצוי שכל בני הבית ידליקו".

וזה המקום לעורר ולהזכיר, במיוחד בימים אלו, על החובה והזכות הגדולה להשתתף ב"מבצע חנוכה" - אם באופן עצמאי, עם העמיתים בעבודה והשכנים בבניין, ואם בעזרה לשלוחים. נסיים ב"ברכת חנוכה מאיר ומזהיר", כלשונן של הרבי.

03 אם כוננת היוונים הייתה לבטל את העבודה של הדלקת המנורה בבית המקדש, מדוע הם טימאו את השמנים, ולא שפכו אותם? אלא שזו בדיקת הייתה מטרתם של היוונים: שהמנורה בבית המקדש תודלק, אבל בשמן טמא. זה היה סמל להתנגדותם ומאבקם בכל מושג הטהרה, שהוא אלוקי ועל-שכלי.

התוועדות עם הרבי

04 יוסף הצדיק הוא סמל ההצלחה. ברכת השם מלווה אותו בכל המסע שלו, וכל דבר בו הוא שולח את ידו הופך זהב. יתרה מכך, המזל שלו מתגבר ככל שסיפורו מתקדם. האם הצלחתו של יוסף היא גורל משמים, או שניתן להתחקות אחר סוד ההצלחה שלו ולהשתמש בו כדי להפוך בעצמנו לברי מזל? • **שיעור בלקוטי שיחות**

11 מכתב תשובה ליהודי ששאל "מה העניין" במנהג לתת לילדים דמי חנוכה. הרבי מסביר שזהו מנהג שהרעיון שלו הוא חינוכי, כשהכסף הוא אמצעי להמחשה של אחת התובנות החשובות ביותר שהורים צריכים להנחיל לילדיהם: הכסף הוא אמצעי להשיג כל דבר, ומשמעות העניין בתחום החינוכי היא להראות לילדים שהם יכולים "להיות עשירים" - שאם רק ינצלו את הכוחות שהקדוש ברוך הוא העניק להם, הם יגיעו להישגים עצומים • **מכתב מבואר**

12 את חנוכה אנחנו מציינים מדי שנה, לא כאות וזכר לניצחון החשמונאים על היוונים שאירע לאבותינו "בימים ההם", אלא על ניצחון החשמונאים במלחמתם ביוונים המתרחשת כאן ועכשיו, "בזמן הזה". נרות החנוכה מעידים ומספרים על אותו פך שמן חתום בחותמו של כהן גדול, היכול לדלוך, גם כיום, בדרך נס, ולהאיר כל חושך • **אור וחיות**

עת לדעת - 16 • לוח חב"ד - 17 • שניים מקרא ואחד תרגום - 21 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 7474-0793 • 6084000 • גיליון 1528

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות ל"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו" מליובאוויטש
צוקללה נבג"מ ז"ע

למה היוונים טימאו את השמנים, ולא שפכו אותם?

(משיחת שבת חנוכה תשכ"ג – תורת מנחם, כרך לה, עמוד 317)

אם כוונת היוונים הייתה לבטל את העבודה של הדלקת המנורה בבית המקדש - במקום **לטמא** את השמנים, היה להם **לשפוך ולאבד אותם!**

כי כאשר רק טימאו את השמנים, [יכול היה להיות] שבני ישראל לא יידעו שנטמא השמן וידליקו את המנורה בשמן טמא. ויתירה מזה: אפילו אם יידעו שנטמא השמן ייתכן שידליקו בשמן טמא, כיון שטומאה דחווה [נדחית] או אפילו הותרה בציבור.

וכיוון שבין היוונים היו גם המתיוונים, ומהם גם כוהנים, הרי ידעו שגם אם יטמאו את השמן, על ידי הפלפול בוודאי ימצאו [היהודים] עצה להדליק את המנורה. מה שאין כן [לעומת זאת] אילו היו שופכים ומאבדים את השמן, הרי ללא שמן - שלא ניתן לעשותו על ידי פלפולים... - הייתה מתבטלת כל האפשרות להדליק את המנורה!

והביאור בזה [הוא], שכוונת היוונים הייתה לא **לבטל** את הדלקת המנורה בבית המקדש, אלא שהדלקת המנורה בבית המקדש תהיה בשמן שהם נגעו בו וטימאוהו. ולכן "טימאו כל השמנים **שבהיכל**", היינו, שהניחו את השמן בסמיכות למנורה, כדי שבני ישראל לא יצטרכו לטרוח כלל, אלא תיכף ומיד יוכלו להדליק את המנורה, אבל - בשמן טמא.

היוונים לא התנגדו לחוכמת התורה, והיו מסכימים לקבלת התורה בתור ספר הכי יפה ומושלם, שיטה פילוסופית עמוקה וכו', אבל - [רק בתור] מעשה בני אדם. וממילא, [מאחר שהתורה היא יצירת אנושית], אפשר, ואדרבה: צריך, לשנותה מזמן לזמן, להתאימה לרוחו של המושל ולתרבות שהתחדשה. התנגדות היוונים הייתה **"לתורתך"** ו"**חוקי רצונך**", היינו, שהתורה היא לא רק חכמה ושכל, אלא התורה היא תורת השם והמצוות הן רצונו יתברך.

וזהו גם מה שהיוונים טימאו כל השמנים. כיוון שהתנגדו לכללות עניין הטהרה, שאינו על פי השכל, וטענו שהשמן, שמורה על עניין החכמה והשכל, אינו צריך להיות באופן של טהרה, שזהו עניין שלמעלה מהשכל.

ובעניין זה היה הנס של חנוכה. למרות שמעיקר הדין היו יכולים להדליק בשמן טמא, כדי להראות חיבתן של ישראל עשה הקדוש ברוך הוא נס שיוכלו לקיים את המצווה בהידור, ולהדליק את המנורה בשמן טהור דווקא.

וכמו "בימים ההם", כך גם "בזמן הזה":

גם כאשר התקשרותו והתאחדותו של יהודי עם הקדוש ברוך הוא, תורתו ומצוותיו, היא במצב שנכנסו בו רעיונות ושיטות שהם זרים ומנגדים לדרך החיים של היהדות, "יוונים", שזהו ענין חמור ביותר - צריך לדעת שיש בו "פך אחד של שמן, [חתום] בחותמו של כוהן גדול", שזהו קודש הקדשים שבנשמתו, הניצוץ האלוקי שבנפש האלוקית, שנשאר קיים תמיד בטהרה, ועל היהודי להדליקו שיאיר את כל ביתו בחייו. בהתחלה כאור קטן שיאיר רק זמן קצר, אבל [בהמשך] יש בכוחו להאיר את כל מציאותו, ועד שיהיה אור תמיד.

[ועוד הוראה:] כאשר יהודי מתעסק בעניינים שלכאורה אינם קשורים עם תורה ומצוות, כמו ענייני מסחר וכיצא בזה; ויתירה מזה: מורה שמלמד חכמות חיצוניות כמו גיאוגרפיה, רפואה או מתמטיקה, [שהם] עניינים ששייכים לשכל אנושי ולכאורה אינם קשורים עם יהדות - יכול לחשוב: מה נוגע כאן ענין הטהרה? למאי נפקא מינה [מה זה משנה] אם יעשה זאת לאחר התפלה ולימוד השיעורים הקבועים בתורה, או שיעשה זאת לפני כן?

ועל זה באה ההוראה, שכל העניינים שיהודי עושה, צריך להיות ניכר [בהם] הטהרה והקדושה של היהדות. ויתירה מזה, שגם עניינים ששייכים לשכל אנושי, ואפילו עניינים ששייכים לנפש הבהמית - עושים מהם ענייני קדושה.

המצליחן

דרכו של יוסף הצדיק לא הייתה קלה. הוא עבר הרפתקאות לא פשוטות בחייו, כפי שמתואר בפרשת וישב. בתור נער אביו אהב אותו יותר מאת שאר אחיו, הם קינאו בו ומכרו אותו לשיירת סוחרים. כך יוסף נקרע מחיק אביו ומתנתק מהסביבה החמה והעוטפת בה גדל, ומובל למצרים. שם הוא נמכר לעבד בבית פוטיפר, שר הטבחים של פרעה, וגם אז הוא ממשיך לסבול. בעקבות עלילה מרושעת הוא נכלא בבית האסורים לשנים רבות.

ולמרות כל זאת, יוסף היה מצליחן. לפחות משלב מסוים בחייו - הוא הצליח בכל דבר, כל החלטה שלקח התבררה כטובה ביותר וכל נושא בו עסק התחיל לפרוח. אפילו בשעות המשבר הקשות, מלווה אותו הצלחה פנומנלית. כך מתארת זאת התורה¹:

וְיוֹסֵף הוֹרֵד מִצְרַיִם וַיִּקְנֶהוּ פוֹטִיפֶר סֶרִיס פְּרֹעֶה שֶׁר הַטַּבָּחִים אִישׁ מִצְרִי מִיד הַיִּשְׁמְעֵאלִים אֲשֶׁר הוֹרְדוּוּ שָׁמָּה.

וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ, וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרִי. וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מִצְלִיחַ בְּיָדוֹ, וַיִּמְצָא יוֹסֵף חֵן בְּעֵינָיו וַיִּשְׂרֹת אֹתוֹ וַיַּפְקְדֵהוּ עַל בֵּיתוֹ וְכָל יֵשׁ לוֹ נָתַן בְּיָדוֹ.

וַיְהִי כִּמְאֵז הַפְקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ, וַיִּבְרַךְ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בְּגִלְלֵל יוֹסֵף וַיְהִי בִּרְכַּת ה' בְּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ בְּבֵית וּבְשָׂרָה.

פוטיפר קונה את העבד העברי הצעיר, ושם לב שהעבד הוא איש מצליח. כאשר הוא נשלח לשוק, הוא תמיד מוצא סחורה טרייה וגם זולה. כאשר הוא במטבח, התבשילים תמיד יוצאים אפויים ומתובלים היטב. הוא ממגנט אליו את כל העובדים וכשהם בסביבתו כולם נעשים יעילים ומרוצים יותר.

פוטיפר מבין שמדובר בתופעה. הוא מחליט למנות את יוסף כאחראי על רפתות הבקר שלו וגם על בחירת בעלי המקצוע לטיפול באחווה שלו. גם בתחומים הללו, ההחלטות של יוסף מתבררות כחכמות, כולם מוצאים חן בעיניו והוא 'נופל' רק על עסקאות מוצלחות. יוסף ממונה לאחראי גם על חדר האוצרות, ניהול משק הבית ומשם קצרה הדרך לכיסא המנכ"ל של "תאגיד פוטיפר" על כל מחלקותיו, שהופך לאימפריה כלכלית משגשגת בעקבות המינוי.

אלא שאשת פוטיפר משבשת לבעלה את התוכניות. בעקבות ניסיונותיה הכושלים לפתות את יוסף, היא מעלילה עליו עלילה חסרת שחר, ומאלצת את בעלה לאסור את העבד עם תכונת המצליחנות הפלאית. אלא שגם שם, הפלא ופלא, ההצלחה ממשיכה ללוות את יוסף.

כך מספרת התורה²:

1. בראשית, לט, א-ה.
2. שם, כ-כג.

בלקוטי שיחור

המכתה להצלחה

יוסף הצדיק הוא סמל ההצלחה. ברכת השם מלווה אותו בכל המסע שלו, וכל דבר בו הוא שולח את ידו הופך זהב. יתרה מכך, המזל שלו מתגבר ככל שסיפורו מתקדם. האם הצלחתו של יוסף היא גורל משמים, או שניתן להתחקות אחר סוד ההצלחה שלו ולהשתמש בו כדי להפוך בעצמנו לברי מזל?

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות חלק כה, שיחה שניה לפרשת וישב.

וַיִּקַּח אֲדָנִי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיְתַנְּהוּ אֶל בֵּית הַסֵּהֶר מְקוֹם אֲשֶׁר אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי שֵׁם בְּבֵית הַסֵּהֶר. וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְטֵ אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חֵן בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית הַסֵּהֶר. וַיִּתֵּן שַׂר בֵּית הַסֵּהֶר בְּיַד יוֹסֵף אֶת כָּל הָאֲסִירִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֵּהֶר וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עֲשִׂים שֵׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה. אֵין שַׂר בֵּית הַסֵּהֶר רָאָה אֶת כָּל מְאֻמָּה בְּיַדוֹ בְּאֶשֶׁר ה' אֹתוֹ וְאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מִצְלִית.

אפילו בין כותלי הכלא, הכישרון לא עוזב אותו. כל דבר שהוא עושה מתברר מיד כדבר הנכון לעשות, כל תורנות שהוא ממלא מתבררת כהצלחה. גם בכלא סומכים עליו ומאמינים בו והוא מקבל תפקיד בכיר במשרת אמן.

סיפור ההצלחה של יוסף מעורר מחשבה על סוד ההצלחה בכלל: מה הופך אנשים למצליחנים? האם מדובר ב'מזל', סוג של גורל שאי אפשר לשלוט בו; או שאולי יש מתכון להצלחה, שאפשר לחקות וליישם? ואם כן, מהו?

יש הצלחה, ויש הצלחה

נתחיל בתובנה פשוטה שנדמה שכולם יסכימו עליה, והיא שהצלחה היא משהו שלא ממש תלוי בנו. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

"מזל" אינו דבר שהאדם משיגו על ידי גיעתו, אלא הוא מתנה מלמעלה" - "ויהי השם את יוסף ויהי איש מצליח".²

אדם יכול להתכונן היטב לראיון עבודה, לעשות הכול, כולל לבחור את המלתחה שתעשה את הרושם הכי טוב שמתאים לסוג העבודה - ובסוף להיתקע בפקק תנועה לא מתוכנן ולהחמיץ הכול. מצד שני, יכול אדם לבוא למבחן גדול כשהוא לא לגמרי מוכן, אך להפתעתו הוא יישאל בדיוק את השאלות שאותן הוא כן שינן בימים האחרונים ויזכה לתוצאה מצוינת.

כך שהצלחה, מעצם הגדרתה, היא גורם שלא נתון לשליטתנו. היא מגיעה מלמעלה, מהקדוש ברוך הוא. גם האדם החרוץ והמוכשר ביותר עלול

להיכשל, וגם אדם בינוני יכול פתאום להצליח. כך שמצליחנות היא לא תכונת אופי, זה ליווי של הקדוש ברוך הוא שנותן 'תוספת' מיוחדת של הצלחה.

אם נקדיש לזה מחשבה מעמיקה יותר, נבחין בין שני סוגים שונים של הצלחות:

אך גם ב"הצלחה" זו ישנם שני אופנים:

אופן אחד הוא, שההצלחה נראית וניכרת בתוך מעשי ידי האדם ובאמצעותם.

כלומר: ההצלחה עצמה לא יתכן כלל שתהיה נפעלת על ידי נברא. ואם כן, בכך שאדם זה מצליח תמיד, או שההצלחה היא בכל ענין שעושה (וכיוצא בזה), נראה בבירור שהוא "בר מזל" - שהצלחה זו בו ובמעשיו אינה יד המקרה, אלא היא מפני ש"השם מצליח", שהקדוש ברוך הוא נתן לו מזל מצליח, או שנתן הצלחה אלוקית¹ במעשה ידיו.

אך ישנו אופן נעלה עוד יותר בהצלחה - שההצלחה היא למעלה מן הטבע לגמרי, ואינה בגדר אנושי, עד אשר לא ניתן כלל לייחס הצלחה זו לפעולת בני אדם, אלא תיכף ומיד נראה כי אך ורק יד השם עשתה זאת - זוהי עשייה של יד השם בלבד.

יש מצליחן שמרגיש שההשקעה שלו נושאת פרי בזכות ברכת השם, אך עדיין ברור שגם הוא תרם משהו להצלחה; ויש הצלחות כאלה שבהן ברור שאין קשר בין הפעולות לבין התוצאה. ניכר שהשם לקח לגמרי את המושכות, והאדם רק עומד מהצד וקוצר את הפירות.

בהצלחה מהסוג הראשון, נשמע את המצליחן אומר: "השם ממש עזר לי בפרנסה", "הייתה לי סייעתא דשמיא בפגישה", או "ברוך השם הטיפול שעברתי הצליח". הוא ייחס את התוצאות גם לעצמו וגם להשם. הוא השקיע והתאמץ, והשם דאג שהכול יסתדר. אך כשההצלחה היא באופן השני, נשמע ממנו משפטים כמו "אין לי מושג

ג. ע"ד נס המלוש בטבע, ש"נראה בחוש שכל הסבות היו רק למעלה מהטבע" (תורה אור מגילת אסתר צג, סע"ג ואילך. ק, א).

ד. כמרו"ל אשר לישראל (בפרט לאחר מתן תורה) אין מזל (שבת קנו, סע"א. ושם "מניין... אמר אברהם... א"ל צא מאיצטגנינות שלך - שהרי היה לפני מתן תורה - שאין מזל לישראל" - כשנעשו דינים כ"ישראל". וידוע השקו"ט בזה ואכ"מ).

א. ראה מו"ק כח, אנווהר פרשתנו קפא, רע"א - הובא באוה"ת פרשתנו רעה, א-ב): לא נזכרת כו' אלא במזל תליא מילתא (וראה ס' השרשים להרד"ק ע' צלח: שאין ההצלחה תלויה ביד האדם). - ובלשון הקבלה והחסידות - מזל הוא הכתר (שלמעלה מהשתלשלות) - אוה"ת שם. ב. לט, ב. ועד"ז שם, ג. שם, כג.

איך סגרתי את החודש", "הפגישה הזו הייתה ממש פלאית" ו"היה כאן נס רפואי". הוא מבין שהוא לא פונקציה כאן, מדובר אך ורק בברכת השם.

הנה סיפור הצלחה קלסי מהסוג הראשון: המצליחן מתכונן שבועות רבים לפגישת עבודה, הוא חושב היטב מה לומר וכיצד, וביום הפגישה מתלבש בצורה מרשימה ויוצא מוקדם לפגישה כדי לוודא שיגיע בזמן. הוא מגיע לפגישה מוקדם, והמזכירה אומרת לו שאתמול בוצעה עסקה משמעותית ולכן הבוס במצב רוח טוב במיוחד. הוא נכנס לפגישה, מציג את עצמו כפי שתכנן, ואכן הבוס מתרשם. ואז מתברר שבדיוק בשבוע שעבר התפנתה משרה נחשקת, והבוס מחליט בו במקום לשבץ אותו אליה.

מיודענו אכן חווה הצלחה. הוא מרגיש שהשם אתו, ושהתזמון של הפגישה ומה שקרה במהלכה הגיעו משמיים. אבל זה לא אומר שלו אין חלק בזה. ההכנה שלו לפגישה הייתה קריטית, וגם ההגעה שלו בזמן וצורת הלבוש שלו הוסיפו לרושם הטוב. כך שההצלחה היא תוצאה משולבת של המאמץ שלו עם ברכת שמים.

למעשה, לאדם כזה לא נקרא מצליחן אם זה לא יהפוך לתופעה. אם זה יקרה לו פעם אחת או פעמיים, עדיין נסביר את זה בתזמון. זה יכול לקרות לכל אחד, ולכן כשנשמע על הצלחה חד פעמית כזו, נאמר "יפה לו" אבל לא נתייג אותו כאדם שהמזל מאיר לו פנים. רק אם וכאשר הדבר יחזור על עצמו שוב ושוב בלי פספוסים, או שההצלחות האלה יבואו מכיוונים שונים - הוא גם התקבל לעבודה נחשקת מיד, גם סגר עסקה מוצלחת וגם הגיע למקום הראשון בתחרות כישרונות - נקשר בין המקרים ונבין שמדובר באדם בר מזל.

והנה סיפור הצלחה מהסוג השני: חבר מתקשר ומציע למכור קונסטיינר שלם של מסכות רפואיות שאין לו מה לעשות איתן, תמורת עלות ההובלה בלבד. המצליחן משום מה מסכים, והקונסטיינר נשלח אליו. כעבור שבוע מתפרצת לפתע מגפה המונית וחלה חובה לעטות מסכות בחללים סגורים. כל הסחורה שבקונסטיינר נחטפת במהירות ובמחיר הגון.

אין כאן מאמץ מיוחד, חוש עסקי מזהיר או כישרון אחר. אף אחד לא ניבא התפרצות מגפה בדיוק בתזמון הזה, ואף אחד לא ידע איך להיערך אליה. זה לא ניצול הזדמנות, זו פרנסה משמיים

ממש. זה ממש עניין של "מזל".

שני סוגי ההצלחה לא מוגבלים רק לתחום הכלכלי.

נתאר לעצמנו אדם שעובד באחד ממגדלי התאומים בבוקר של 11/09 ולפתע שומע פיצוץ אדיר. מטוס מתנגש בבניין הסמוך. חברים נוספים במשרד שלו לא ממהרים לעזוב את הבניין ולהימלט על נפשם, אך הוא נמלט מהמקום בריצה. כעבור מספר דקות פוגע מטוס בדיוק בקומת המשרד שלו. האיש ללא ספק בר מזל - אך מהסוג הראשון. תושייתו עמדה לו, בעזרת השם.

עכשיו נחשוב על אדם אחר שעבד בבניין הראשון שנפגע, באחת הקומות הגבוהות. באותו יום גורלי הוא קם בבוקר כדרכו ויצא לעבודה, אלא שמשום מה שוטר עצר אותו בדרך משום שפניו נראו לו חשודות. השוטר עיכב אותו עיכוב משמעותי, ובדרך הוא שמע על האסון. כאן אין שום תושייה ושום יוזמה, רק יד השם היא שהצילה אותו. אם נשמע על סיפור כזה, התגובה הטבעית תהיה: "השם אוהב אותו, הוא פשוט בר מזל".

במעלה ההצלחה

כעת נחזור לקרוא שוב את הפסוקים המתארים את 'המצליחן' יוסף הצדיק, ונשאל: איזה סוג הצלחה הייתה לו? האם הוא היה בר מזל שראה ברכת שמים במעשיו, או שהוא היה מצליחן מסוג כזה שהשם לקח אותו על כתפיו וסלל לו את הדרך ללא קשר למעשיו?

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

ישנו שינוי בולט באופן שבו מתארת התורה את הצלחתו של יוסף בבית הסוהר, לגבי אופן תיאור הצלחתו בבית פוטיפר:

בנוגע להצלחת יוסף בבית פוטיפר, לשון הכתוב היא "וכל אשר הוא עושה, השם מצליח בידו". מה שאין כן בהצלחת יוסף בבית הסוהר, נוקטת התורה בלשון "ואשר הוא עושה, השם מצליח", ולא

נזכרה - אלא הושמטה - המילה "בִּידוֹ".

בשלב הראשון, בבית פוטיפר, הייתה ההדגשה "ויהי השם את יוסף ויהי איש מצליח" - הצלחה זו התייחסה ליוסף, שהוא היה "איש מצליח". ולכן דייקה התורה ואמרה "וכל אשר הוא עושה השם מצליח בידו" - ההצלחה האלוקית ניתנה ונתלכשה בתוך "ידו" ועשייתו הוא.

ומטעם זה הדגיש הכתוב "וכל אשר הוא עושה" - כי (עיקר) הראיה בעיני "אדוניו" שיוסף היה "איש מצליח" היא מכך שהייתה לו הצלחה ב"כל אשר הוא עושה", שהצלחה תמיד בכל מעשיו, והדבר הוכיח לכל ש"בר מזל" הוא, "איש מצליח".

אבל בשלב השני, בבית הסוהר, נוסף אצל יוסף האופן הנעלה יותר בהצלחה - "ואשר הוא עושה השם מצליח": תיכף כשהיה יוסף עושה מעשה, איזה שיהיה, היה נראה אשר "יד השם עשתה זאת", שאין זה ענין שבכוחו של יוסף לפעול, אלא הדבר יכול לבוא רק מהקדוש ברוך הוא עצמו, וממילא אין נראית בזה "ידו" ועשייתו של יוסף, אלא אך ורק "השם מצליח".

ולפיכך אין נוגע כאן הדיוק "וכל אשר הוא עושה" - שהרי עיקר ההדגשה כאן היא על איכות ההצלחה, שאינה במושגים אנושיים כלל אלא "השם מצליח".

מתברר שיוסף הצדיק התחיל כמצליחן מהסוג הראשון, וזו הייתה ההצלחה שליוותה אותו כשהיה עבד בביתו של פוטיפר. רק בשלב מאוחר יותר, כאשר הושלך לבור הכלא, הוא השתדרג והפך למצליחן מהסוג השני.

כעבד בביתו של פוטיפר הכול הסתדר והלך טוב. החלטותיו של יוסף התבררו שוב ושוב כנכונות, העיתוי שבחר תמיד היה מוצלח, המילים שאמר התבררו כמתאימות, וכך עם הזמן, בעקבות ההצלחות החוזרות ונשנות בעקביות, הבינו כולם שיוסף הוא לא רק מוכשר וחרוץ מאד אלא שגם יד השם מלווה את מעשיו ודואגת שהם

אכן יביאו את התוצאות הטובות ביותר.

זה מה שמרמז לנו הפסוק: "השם מצליח בידו", "ויהי איש מצליח". אכן, מדובר כאן באדם מוצלח. חלק חשוב בהצלחה שלו הוא זה שהשם מסייע לו ועוזר לו להצליח, אבל הוא עצמו עבד קשה בשביל ההצלחות שלו.

אך עם בואו של יוסף לכלא הוא השתדרג לסוג השני של המצליחן. על פי דברי המפרשים, בדיוק ביום כניסתו לכלא הוא הציל ממש במקרה את חייו של האסיר הבריון שכולם חששו ממנו, וכך הוא הפך למנהיג ודמות סמכותית³; ומכת נמלים שנטפלו לבגדיהם של כל האסירים פסחה על בגדיו של יוסף⁴. כולם ראו מיד שלא מדובר בכישרון או בחריצות, אלא פשוט בברכת השם. זו לא הייתה תופעה שאפשר להסביר בכלים רגילים. זו לא הייתה הצלחה אנושית. היה ברור שההצלחה כאן היא אלוקית, "אשר הוא עושה - השם מצליח!". בורא העולם הוא זה שמנהל לו את החיים.

נתיב ההצלחה

ראינו שהקפיצה בין שני סוגי ההצלחה הגיעה ליוסף דווקא כשמצבו הידרדר, כשהוא הופך מעבד - ולא סתם עבד, אלא עבד בעל מעמד, מנהל המשק של פוטיפר - לאסיר. מה שמעניין עוד לגלות זה שאם נחזור אחורה נראה שהתיאור של יוסף כמצליחן מתחיל גם הוא בירידה. רק אחרי שיוסף נזרק לבור ועולה משם כדי להימכר כעבד במצרים, הוא מופיע כמצליחן שעושה הכול נכון.

האם יש קשר בין הדברים? האם הירידה היא המניע להצלחה?

במבט שטחי, אפשר לומר שהצלחתו של יוסף היא כמו מחווה של השם, רחמים על אדם מסכן. יוסף, שהיה בנו האהוב של יעקב, שהיה עטוף באהבה וחום, יורד למצרים אחרי שחוהה התעללות והתנכרות אכזרית. הקדוש ברוך הוא רואה את צערו ואת עוגמת הנפש שלו, ונותן לו 'צ'ופר': הצלחה. לאחר שמצבו מידרדר עוד יותר והוא מושלך לכלא, השם נותן לו עידוד נוסף ומקדם אותו להיות מצליחן מהסוג השני.

אבל להסתכל על זה כך זו החמצה של הסיפור

3. על פי רלב"ג.

4. על פי רבי אברהם בן הרמב"ם.

ז. ולהעיר מזהיר פרשתנו (קפט, א): בידיה דאפילו מאי דהוה בידיה כו'. וראה צידה לדרך כאן (פסוק ג).

האמיתי. נקרא את ההסבר החסידי לדברים בלשונו של הרבי:

ה"כלי" להצלחה אלוקית שלמעלה מהטבע הוא, כמפורש בפסוק: "ואל זה אביט אל עני ונכה רוח", ביטול⁵.

ככל שהאדם ממעט בהרגשת ישותו ומציאותו, כן "השם אתו" בגלוי במידה רבה יותר - במעשיו נראה וניכר יותר כוחו של הקדוש ברוך הוא.

אנחנו אנשים מוגבלים. מעפר באנו ואל עפר נשוב. לא משנה כמה חכמים ומוכשרים שנהיה, לעולם לא נהיה מסוגלים לדעת עתידות או לחולל פלאות וניסים. אדם הוא לא בר מזל, הוא לא מצליחן, אלא יצור שקם ונופל, עושה טעויות ומתקן אותן. השלמות, ההצלחה התמידית והמופלאה, היא כוח אלוקי שאיננו בהישג ידנו. אז איך בכל זאת ישנם 'מצליחנים', כאלו שזוכים להצלחה פלאית שכאילו נגעה בהם? זאת כמובן משום שהשם מעניק להם אותה. הוא נכנס לתוך החיים שלהם ופשוט 'מושך' בחוטים ומזרים להם שפע של הצלחה ומזל.

לא תמיד אנו מבינים, ואולי לעולם לא נדע חשבונות שמייים כדי להבין, מדוע השם מעניק הצלחה אלוקית מיוחדת דווקא לאנשים המסוימים האלה ולא לאחרים. האם מדובר בזכויות עבר שהם צברו בגלגולים קודמים או במעשים מיוחדים נסתרים. כך או כך, מה שלא יהיו הסיבות הנסתרות להצלחה, מה שברור הוא שאותם אנשים אינם מצליחים מפני שהם חכמים, חרוצים וכישרוניים, אלא בגלל ברכת שמייים - למרות שהם בסך הכול, כמו כולנו, 'אנשים קטנים'.

אם כך, מה הדרך לזכות להצלחה הזו משמייים? הדרך היחידה היא: לאפשר להשם להיכנס לחיים שלנו ולנהל אותם. אם הצלחה היא ניהול ישיר של השם את החיים שלנו, הדרך להצליח היא לתת לו לעשות את זה. איך? אנחנו צריכים לאפשר לאנוכיות ולאגו שלנו להיות דומיננטיים ולמלא את אישיותנו. ככל שה'אני' של האדם פחות דומיננטי, ככל שהוא פחות מבליט ומיחצן את היכולות האישיות שלו, ככל שהוא יודע ומבין יותר שהוא בסך הכול עבד של השם ואין לו כל חשיבות כשלעצמו - כך הוא יכול להכיל יותר את הברכה, כך הוא נותן את האפשרות לברכת השם

לזרום לתוכו ולהעניק לו מזל והצלחה.

בלשון החסידות זה נקרא שהאדם הוא "כלי" לקבל שפע שלמעלה מהטבע. כשם שבקבוק הוא 'כלי' שמסוגל להכיל קולה, דיסק-און-קי הוא 'כלי' שמסוגל להכיל זיכרון וספר הוא 'כלי' להעברת רעיונות ורגשות - כך אדם שפל רוח, שמרגיש קטן וחסר ערך, הוא 'כלי' שיכול להכיל ולקבל שפע רוחני פלאי ולתת להצלחה האלוקית להתגלות בו.

כך אומר הנביא ישעיהו⁶: **"כֹּה אָמַר ה': הַשְׁמִימִים כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הָדָם רִגְלִי. אֵי זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי, וְאֵי זֶה מְקוֹם מִנוּחַתִּי? וְאֵת כֹּל אֵלֶּה יָדֵי עֲשָׂתֶּה וְיִהְיוּ כֹל אֵלֶּה נָאֵם ה'! וְאֵל זֶה אֲבִיט: אֶל עֲנִי וְנִכֵּה רֹחַ וְחָרַד עַל דְּבָרִי".** אפשר לקרוא את הפסוק בפשטות, ולומר שהשם מרחם על המסכנים ונותן להם תשומת לב ועזרה. אבל המשמעות העמוקה היא שכאשר אדם הוא "עני ונכה רוח" במובן הנפשי-רגשי, כשהוא לא מלא מעצמו ולא מחזיק מעצמו אלא נותן להשם את כל המקום בחייו - הוא זוכה לברכה האלוקית.

זה בדיוק הסוד של מסע ההצלחה של יוסף הצדיק. דווקא כאשר הוא עוזב את בית הוריו ונופל כעבד בארץ זרה ומנוכרת, הוא מתחיל לראות את ההצלחה בכל מה שהוא עושה:

בהיותו בבית פוטיפר, היה יוסף עבד לפוטיפר - ובהתאם לזה, עורר בו הדבר גם את עבודת השם בבחינת עבד, שכל מציאותו היא מציאות האדון.

וזהו הטעם (הפנימי) לכך שהצלחתו של יוסף באה לידי גילוי רק מ"חמישי" ואילך בפרשתנו⁷. לפי שמצד ביטול זה לקדוש ברוך הוא שעוררה וגילתה בו עבדותו⁸, "ויהי השם את יוסף ויהי איש מצליח . השם אתו וכל אשר הוא עושה השם מצליח בידו".

גלגוליו הפיזיים של יוסף משפיעים גם על אופי עבודת השם שלו. בשונה מהתגובה הטבעית של אנשים רגילים, שבסיטואציה קשה כזו היו מתכנסים לתוך עצמם ומתמלאים ברחמים עצמיים, יוסף הצדיק ראה את הדברים אחרת לגמרי. עבורו, משמעות החיים הייתה אך ורק

לעבוד את השם, ולכן גם את המצב הזה הוא ניתב לעבודת השם.

כך, כשנסיבות החיים שלו מפילות אותו לשפל, הוא מתרגם את זה לעבודת השם. הוא חש יותר ויותר עד כמה הוא באמת נמוך וחסר ערך, אך לא כלפי הסובבים אותו אלא כלפי השם. במקום להיכנס לדיכאון ועצב, הוא מנצל את ההרגשה הטבעית של חוסר האונים כדי להפנים את ההכרה בכך שהוא אכן חסר יכולת להושיע את עצמו ושהכול ביד השם.

והתוצאה היא: "השם מצליח בידו". ככל שיוסף הצדיק פחות חש את האישיות שלו ואת החשיבות העצמית שלו, ומרגיש יותר עד כמה הוא חסר ערך לפני בורא העולם, הוא זוכה יותר ויותר להתגלות כוחו של השם במעשיו. דווקא כשהוא הופך לעבד, הוא נהיה "עבד השם" שרוצה אך ורק לעבוד את הקדוש ברוך הוא בלי לקחת שום קרדיט לעצמו - וזה בדיוק מה שמביא לו את ההצלחה.

זה גם ההסבר לקפיצת ההצלחה שמתרחשת דווקא כשיוסף נופל לשפל עמוק עוד יותר, והופך מעבד לאסיר:

וזהו תוכן החילוק בין מצבו של עבד - ובפרט עבד בבית פוטיפר, שר, ושר גדול מסתם שרי מצרים) - למצבו של אסיר בבית האסורים:

עבד, אף על פי שאין הוא מציאות בפני עצמו - מכל מקום, אין פירוש הדבר שאין מציאותו קיימת כלל; ישנה כאן בהחלט מציאות הפועלת, ואפילו גדולות. שהרי זוהי מטרתו של עבד, לעשות מלאכה ולפעול¹. אלא שכיון שהוא נקנה לרבו, לכן כל מלאכתו ופעולתו כעבד אינן דבר השייך לו, כי אם לרבו.

כיוון שבאופן זה, הנה אף לאחר הביטול עדיין ישנה המציאות של "יד" העבד - לכן, גם ההצלחה האלוקית היא רק באופן של

"השם מצליח בידו", שההצלחה האלוקית מלוכשת בתוך (וממילא - מדודה על פי) "ידו" ועשייתו של יוסף².

לעומת זאת "אסיר" ענינו הוא לא לעשות ולפעול, אלא להיפך - הוא "אסור" וכבול, נתון מאחורי סורג ובריח ומושלל מכל יכולת לעשות מלאכה ועשייה כלשהי, ואפילו במה שהוא מסוגל ומוכשר לעשות³.

[לכן] כאשר הושיבו את יוסף בבית האסורים, הדבר גילה בו⁴ ביטול מוחלט לקדוש ברוך הוא, שנעשה בעיני עצמו כאין ואפס ממש. ומפני זה גם ההצלחה האלוקית באה באופן של "ואשר הוא עושה השם מצליח" - הצלחה שאינה בגדר "איש", אלא נראה בה מעיקרא שהיא יד השם לחלוטין.

ולפיכך ההצלחה האלוקית שבעשייתו לא הייתה מצומצמת ומוגבלת לפי הגדרים של "יד" הנברא, אלא ענין אלוקי שלמעלה מהטבע לגמרי, כך שלא הורגשו בה כלל "ידו" ועשייתו של יוסף, כי אם רק ענין "השם מצליח".

כשיוסף עבד, הוא ללא ספק במעמד נחות. אבל בסופו של יום, יש לו משמעות בעבודה, יש לו בשביל מה לקום בבוקר. יש לו תפקיד עם אחריות שממלא אותו, יש לו את המדים שלו ואת המשימה שלו. גם כשהוא ממלצר בארוחה המשפחתית ולא רשאי להשתתף בסעודה, הוא חוגר סינר מגוהץ הנושא את הסמל המלכותי של בית פוטיפר. סומכים עליו, המפתחות אצלו, הוא בהחלט 'מישהו'.

אך כשיוסף הופך מעבד לאסיר, הוא הופך מבן אדם ל'מספר'. אסיר מקבל תחושה של מישהו 'שקוף' לגמרי, שאין לו כל חשיבות וכל תפקיד.

יג. ובפרט עפ"מ"ש בהמשך תרס"ז (ע' שי. שיב. שכב) שיוסף בבית אדוניו (פוטיפר) ה' בבחי' עבד נאמן (ולהעיר מהלשון שם (ע' שכב) "אצל פוטיפר וכן אצל"כ כשה' מלך מצרים" - ומדלג על הצלחתו בבית הסהר).

יד. וכמדובר כמ"פ (שיחות פורים ופ' צו תשל"ז). ש"פ נשא ופ' קרח תשמ"ה) אשר י"ל שמטעם זה לא מצינו בעונשי התורה העונש דיישיבה במאסר - כי מכיון שאדם לעמל יולד, לא יתכן שהתורה תענוש אדם (לישב במאסר), למענו שלא יוכל למלאות תפקידו, להיות עמל בעולם. ע"ש.

טו. להעיר ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (לקוטי דיבורים ח"ד תרי, ב ואילך. אגרות קודש שלו ח"ד ע' פד) אודות "גדול תועלת הרוחנית" הבאה ע"י מאסר. ע"ש.

ח. ישע"י טו, ב.

ט. ראה גם לקוטי שיחות חכ"ה ע' 104.

י. דלקאורה קודם שהורד - ה' צ"ל הוי' אתו ביתר שאת כו'.

יא. להעיר מהמשך תרס"ז ע' שפד.

יב. ראה בגוף השיחה בערה 16 שעניין זה הוא בכל סוגי העבדים (המפורטים בד"ה ומקנה רב" ומאמרים שלאח"י בהמשך תרס"ז).

הזדמנויות ולהתפוצץ מכישרון - היינו משקיעים את המאמצים בחיקוי ואימוץ של התכונות וההתנהגויות האלה.

אך כעת אנו מבינים שזה בדיוק הפוך. ההצלחה תבוא לאדם דווקא כשהוא יחציץ ויבליט כמה שפחות את יכולותיו ומעלותיו, דווקא כשהוא יתנהג בצניעות ויפנים שכל המעלות שיש לו הן מתנת שמיים ובלי העזרה מלמעלה הוא לא שווה כלום.

חשוב להבהיר: אין לנו באמת אפשרות לדעת את סוד ההצלחה ולהבין למה היא מגיעה דווקא לאנשים כאלה ולא לאחרים. לעולם איננו יכולים לדעת אילו זכויות מיוחדות יש למצליחן שאנחנו מכירים. ובכל זאת, מה שברור זה שהמפתח להצלחה הוא לא התמלאות מעצמך אלא להיפך, תחושה של 'ביטול' כלפי השם. כי כשאדם מצטנע ויודע שאין בו ערך כלפי בורא העולם, הוא נהיה 'כלי' להכיל ברכה משמיים ולהצליח.

את התחושה הזו של ה'ביטול' והענווה לא רוכשים על ידי הדבקת סטיקר של "אין עוד מלבדו" או חזרה שוב ושוב על הסיסמה "אני הבל הבלים". כדי שאדם יחוש באמת שהוא אכן חסר ערך ורק השם הוא זה שמנהל את העולם, עליו ללמוד על כך, להתבונן בכך ולחשוב על כך. רק כאשר לומדים תניא ברצינות, מעיינים במאמרי חסידות ומתבוננים בגדולת השם, מרגישים באמת מהי ענווה.

ניתן לומר זאת כך: כאשר אדם לומד ומבין שהפרנסה שלו היא רק מאת השם ולא בכוחו שלו, כשהוא חושב על כך שהבריות שלו היא נס של ממש, כשהוא מפנים שהשם מחיה את כל העולם בכל רגע, וכל ההישגים הם שלו - השם דואג שכך אכן יקרה: הוא יזכה לפרנסה בשפע שמעבר להשתדלות שלו, הוא יהיה בריא בצורה ניסית וההישגים שלו יהיו כה משמעותיים עד שיהיה ברור שהם מתנה משמיים.

החירות שלו נשללת ממנו, הוא הופך ל'אפס' שאין בו שום תועלת וצורך, שלא עושה כלום ולא תורם שום דבר. כך שברור שמדובר במשבר ונפילה רגשית עמוקה.

דווקא בגלל זה - דווקא שם, בין כותלי הכלא, הוא זוכה להצלחה האלוקית ברמה הגבוהה יותר. מפני שככל שהוא מגיע למצב שפל יותר, בו הוא חש פחות 'חשוב', הוא למעשה מרוקן את עצמו עוד יותר מתחושת החשיבות העצמית ומפנה באישיות שלו חלל להתגלות של השם. לכן, דווקא כשהוא מגיע לנקודת האפס, למקום שבו הוא מרגיש כלום, הוא זוכה להצלחה אלוקית לגמרי.

לסיכום, כך צריך להסתכל על קורות חייו של יוסף: בשלב הראשון, יוסף בבית אביו. הוא עובד את השם בכל ליבו ונפשו, אך עדיין חש ויודע את מעלותיו הגדולות. לכן בשלב זה התורה עדיין איננה מדגישה את הצלחתו האלוקית הגדולה. בשלב הבא יוסף עבד בבית פוטיפר, מושפל ונחות - וכך גם כלפי השם הוא 'עבד' שכל מהותו היא לשרת את הקדוש ברוך הוא. בשלב זה הוא זוכה להצלחה שמיימת, אבל ההצלחה עדיין טבעית וקשורה לפעולות שלו. בשלב השלישי יוסף נכלא והופך לאסיר שקוף וחסר ערך, וכך גם בעבודת השם הוא לא מרגיש חשיבות עצמית בכלל. רק אז הוא זוכה להצלחה האלוקית הגדולה באמת.

למען תצליח

ייתכן שכעת נוכל לומר ש'פיצחנו' את סוד ההצלחה.

יכולנו לחשוב שהסיבה לכך שאדם מסוים נושא חן בעיני כל רואיו, מצליח בכל פגישה עסקית וזוכה במשרות הנחשקות היא סט התכונות שלו, זה שהוא יודע לומר את המילים הנכונות בדיוק בזמן או לשתוק כשצריך. אם אלה הסיבות להצלחה - לדעת לעשות רושם, לזהות

ברוחניות – כל אחד יכול להיות עשיר

(אגרות קודש, כרך כח, אגרת יתירלד)

בנוגע להוראות חנוכה, הרי בפשטות יש בזה שני ענינים: (א) חנוכה בית המקדש והמזבח. (ב) מלשון חינוך... זאת אומרת, שכמו שהיה פינוי וטיהור וחינוך [חנוכה] בית המקדש, כן צריך להיות בכל אחד ואחד מישראל, שהוא גם כן משכן ומקדש לה' שגם בו צריך להיות ענין של חינוך וניקוי פנימי ורוחני.

ומובן אשר ביחד עם החינוך שצריך כל אחד לחנך את עצמו, ו"אפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים כולנו יודעים את התורה", כיון שעל האדם להוסיף בנר מצוה ותורה אור מיום ליום - הוא צריך לעסוק במיוחד בנושא חינוך הבנים והבנות, ועוד ביתר הדגשה מאשר חינוך עצמו, שחוב זה מוטל ביחוד על ההורים, וחינוך זה צריך להיות כמו שאומר הפסוק "חנך לנער על פי דרכו", היינו באופן שיהיה מובן ומתקבל על הנער.

ומכאן לענין מעות חנוכה, שהכוונה בנתינתם לילדים היא לקשר הוראות חנוכה בלימוד שיש ללמוד ממעות, אפילו בהתבוננות קלה. כי מצד אחד הרי יש למעות כוח גדול, שמי שיש לו הרבה מעות הוא עשיר, ואפילו עשיר גדול, ומי שאין לו הוא עני ורש. ומצד השני, הרי הכסף כמו שהוא לעצמו אינו אף אחד משלושת צרכי האדם הבסיסיים: מזון, לבוש ובית, אלא שבו ועל ידו אפשר לקנות כל צרכי האדם, ולא עוד [ולא רק זה אלא] שבו ועל ידו יכול לקיים מצוות הצדקה וגמילות חסדים וכמה מצוות, מה שאין כן אם הכסף יהיה מונח בקופסה ללא ניצול וללא תועלת.

אחת הנקודות העיקריות בחינוך הילדים הוא להסביר לו באופן שידע ויזכור תמיד אשר השם יתברך נתן לו "הון תעצמות" - כוחות כבירים בשכל ובמדות שבלב ובמעשה בפועל, אלא שצריך לנצל אותם במילואם, היינו שינצל כח השכל בלימוד התורה... ועל דרך זה במדות שבלב לנצל אותן לאהוב את ה' ואת התורה ואת כל יהודי וכל הדברים הראויים לאהוב אותם, ולירא ולברוח מכל הדברים שיש לברוח מהם, שלכן [בשביל זה] צריך ללמוד בהתמדה ושקידה ומשמעת לדעת את הטוב ואת המעשה אשר יעשה.

ואז הוא לא כמו שהוא בנוגע לכסף גשמי. שהרי בגשמיות, מי שאין לו הוא עני, אבל ברוחניות יכול כל אחד להיות עשיר, ובלבד שינצל את הכוחות שניתנו לו, שהרי מובטח הוא "יגעת ומצאת" [שאם יתאמץ, יצליח]. אלא שבזה ניתנה לו הבחירה, ואין הדבר תלוי אלא בו וברצונו, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

וכשמסבירים כל זה לילד באותיות [מילים] המתאימות ובדברים היוצאים מן הלב, ועוד ועיקר: מראים לו דוגמא חיה להתנהגות כזו כפי שהוסבר, אז מאיר עיני שניהם ה' - שגם הנותן מעות חנוכה וגם המקבל אותם מוסיפין והולכים בנר מצוה ותורה אור, מחיל אל חיל, ועד שנעשית מופת לרבים [דוגמה לסביבה כולה].

לפנינו מכתב מנר שמיני של חנוכה תשל"ג. המכתב הוא תשובה ליהודי ששאל "מה העניין" במנהג לתת לילדים דמי חנוכה. הרבי מסביר שזה מנהג שהרעיון שלו הוא חינוכי, כשהכסף הוא אמצעי להמחשה של אחת התובנות החשובות ביותר שהורים צריכים להנחיל לילדיהם: הכסף הוא אמצעי להשיג כל דבר, ומשמעות העניין בתחום החינוכי היא להראות לילדים שהם יכולים "להיות עשירים" - שאם רק ינצלו את הכוחות שהקדוש ברוך הוא העניק להם, הם יגיעו להישגים עצומים.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

בין אור לחושך

מאמר "מצוות נר חנוכה" - ספר המאמרים מלוקט, כסלו

את חנוכה אנחנו מציינים מדי שנה, לא כאות וזכר לניצחון החשמונאים על היוונים שאירע לאבותינו "בימים ההם", אלא על ניצחון החשמונאים במלחמתם ביוונים המתרחשת כאן ועכשיו, "בזמן הזה". נרות החנוכה מעידים ומספרים על אותו פך שמן חתום בחותמו של כהן גדול, היכול לדלוך, גם כיום, בדרך נס, ולהאיר כל חושך.

על הסיפור האמתי של נרות החנוכה, על הנסים ועל הפורקן שעשה השם לאבותינו ולנו - מתוך המאמר "תנו רבנן נר חנוכה", שנאמר על ידי הרבי בימי החנוכה תשל"ח.

ב. מלחמה רוחנית

היוונים לחמו נגד הרוחניות והאלוקות
שבתורה ובמצוות

זה שהיוונים טמאו את השמינים שבהיכל הוא
מפני שכל מלחמתם הייתה מלחמה רוחנית.

שלא רצו לפגוע בגופם של ישראל, אלא עקר
רצונם היה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי
רצונך".³

וגם בזה גופא (בזה שלחמו נגד התורה ומצוות),
עקר מלחמתם הייתה נגד הרוחניות (והאלקות)
דתורה ומצוות.⁴

א. נרות המקדש ונרות חנוכה

למה מספר הנרות זמן ההדלקה של נרות
חנוכה שונים מנרות המקדש?

זה שתקנו נרות חנוכה הוא מפני הנס שהיה
בנרות המקדש. ומפני שבמקדש היו שבעה
נרות, מדוע בחנוכה יש שמונה נרות?...

וגם... נרות המקדש הדליקו מפלג המנחה,
שעה ורביע קדם השקיעה.¹ וכיון שנרות חנוכה
הם מפני הנס שהיה בנרות המקדש, היה ראוי
לכאורה שתהיה זמן הדלקתם בנרות המקדש.
ולמה מצותה היא דוקא משתשקע החמה?...

נרות חנוכה מדליקים בעקבות הנס שקרה
בנרות המקדש. אם כן, מדוע חכמים שינו
את מספר הנרות (שמונה ולא שבעה) וזמן
ההדלקה (לאחר שקיעת החמה ולא ביום)
בחנוכה?

1. ראה לחם משנה הל' תפלה פ"ג ה"ב: הקטורת שהיו מקטירין אחר
התמיד (של בין הערביים) ... הי' כלה בי"א שעות חסר רביע. ונמצא, שזהו
גם הזמן דנרות שהי' אחרי הקטורת (פסחים נט, א. רמב"ם הל' ק"פ
פ"א ה"ד).

2. ראה לבוש וט"ז או"ח הל' חנוכה סתר"ע סק"ג.
3. להעיר גם מהמסופר במדרשי חז"ל (שבעה ערה 14) שאמרו "כתבו
לכם כו' שאין לכם חלק באלקי ישראל". ואין סתירה לזה ממ"ש הרמב"ם
(ריש הל' חנוכה) "ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצוות"
(ומהידוע) (מגילת אנטיוכוס) שגזרו על מילה חודש ושבת) - דיש לומר,
שהתחלת ועיקר המלחמה הייתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי
רצונך", וזוהו נשתלשלו אח"כ הגזירות על קיום התומ"צ בפועל. וכחסדר
בלשון הרמב"ם "בטלו דתם (ואח"כ) ולא הניחו אותם לעסוק בתורה
ובמצוות". או יש לומר, שבנוגע לזמן בפועל הי' הסדר להיפך, מן הקל
אל הכבד: דתחילה גזרו על תומ"צ בפועל, ואח"כ גזירה קשה יותר - על
עצם הדת (ומה שהרמב"ם מקדים "בטלו דתם" - כי זה הי' עיקר המכונן
שלם).
4. ד"ה מאי חנוכה הנ"ל. וראה גם ד"ה זה בסה"מ אידיש פ"ב (ע' 185).
"היום יום" ב טבת, ד' חנוכה.

"להשכיחם תורתך" – מלחמה נגד התורה כתורת השם

דָּהוּ "לְהַשְׁכִּיחֵם תּוֹרַתְךָ" ("תּוֹרַתְךָ" דָּוָקָא): שְׁגָם לְהִינָּגִים לֹא הָיָה אֲכַפֶּת (כָּל כֶּף) שִׁשְׁרָאֵל לְלַמְדוֹ תּוֹרָה. אֲלֹא שֶׁרָצוּ שְׁלֵמוֹד הַתּוֹרָה יִהְיֶה רַק מִצַּד הַשִּׁכָּל שֶׁבַּתּוֹרָה...

וְכָל עֵקֶר מִלְחָמָתָם הָיְתָה שֶׁ"בִּקְשׁוּ לְהַשְׁכִּיחֵם תּוֹרַתְךָ", לְהַשְׁכִּיחַ חֵס וְשְׁלוֹם אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת הָיִי.

"להעבירם מחוקי רצונך" – מלחמה נגד המצוות כרצון השם

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה בְּמִצְוֹת. שֶׁמִּלְחָמָת הַיָּנִים הָיְתָה נֶגְדַּת הָאֱלֻלוּת שֶׁבְּמִצְוֹת, מֵהַ שֶׁהַמִּצְוֹת הֵם רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ.

דָּהוּ "לְהַעֲבִירֵם מִחֻקֵּי רִצּוֹנְךָ" ("חֻקֵּי" דָּוָקָא, ו"רִצּוֹנְךָ" דָּוָקָא) - דְּשִׁנִּי פְּרוּשִׁים בָּזֶה:

[א] שֶׁעַל הַמִּצְוֹת דְּעִדּוֹת וּמִשְׁפָּטִים, לְהִיחֹת מִצְוֹת שְׁכָלִיּוֹת, הִסְכִּימוּ גַם הַיָּנִים. וְכָל מִלְחָמָתָם הָיְתָה כְּנֶגְדַּת הַמִּצְוֹת דְּחֻקִּים, מִכֵּינן שְׁאוּפֵן קִיּוּמָם הוּא רַק מִפְּנֵי שֶׁהֵם רִצּוֹן הָיִי;

[ב] וּפְרוּשׁ שֵׁנִי: דָּהוּ מֵהַ שֶׁבִּקְשׁוּ "לְהַעֲבִירֵם מִחֻקֵּי רִצּוֹנְךָ" הוּא בְּכָל הַמִּצְוֹת, גַּם בְּהַמִּצְוֹת דְּעִדּוֹת וּמִשְׁפָּטִים...

כִּי הַיָּנִים בִּקְשׁוּ לַעֲקוֹר חֵס וְשְׁלוֹם מִיִּשְׂרָאֵל אֶת הַהֲרָגָה הָאֱלֻלִי שֶׁבְּמִצְוֹת, שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת הֵם חֻקָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁלְמַעֲלָה מִשְׁכָּל אֲנוּשִׁי (לְהַעֲבִירֵם מִחֻקֵּי), וּבִקְשׁוּ לַעֲקוֹר חֵס וְשְׁלוֹם אֶת הַהֲרָגָה שֶׁהַמִּצְוֹת הֵם רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ (רִצּוֹנְךָ).

"טימאו כל השמנים שבחיכל" – מלחמה נגד ה"חכמה" שלמעלה מהשכל

וּבָזֶה יוֹבֵן לְשׁוֹן הַגִּמְרָא "כְּשֶׁנִּכְסְנוּ יָנִים לְהִיכָל, טִמְאוּ כָּל הַשְּׂמִנִּים שֶׁבְּהִיכָל": דְּמִשְׁמַעוֹת הַלְשׁוֹן הוּא⁵, שֶׁכְּשֶׁנִּכְסְנוּ לְהִיכָל הִנֵּה הִשְׁתַּדְּלוּ וְנִתְאַמְצוּ לְטַמֵּא אֶת הַשְּׂמִנִּים (בְּכִדִּי לְנִצָּח חֵס וְשְׁלוֹם אֶת יִשְׂרָאֵל).

כִּי הִיכָל הוּא בֵּינָה, וְשָׁמֶן הוּא חֻקָּה שֶׁלְמַעֲלָה

מִהַשִּׁכָּל דְּבִינָה⁷... וְלָכֵן טִמְאוּ כָּל הַשְּׂמִנִּים שֶׁבְּהִיכָל דְּבִינָה, בְּכִדִּי לְהַפִּיק חֵס וְשְׁלוֹם אֶת מִזְמִימָתָם "לְהַשְׁכִּיחֵם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירֵם מִחֻקֵּי רִצּוֹנְךָ" אֲלֹא שֶׁלְמִוֹד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת יִהְיֶה רַק מִצַּד הַשִּׁכָּל...

מִלְחָמַת הַיָּנִים הִיטָה בַּעֲיָקְרָה מִלְחָמָה רוּחָנִית, נֶגְדַּת הַרוּחָנִיּוֹת וְהַאֲלוּקוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת: הֵם בִּיקְשׁוּ "לְהַשְׁכִּיחֵם תּוֹרַתְךָ" - לַעֲקוֹר מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה אֶת הַהֲבָנָה שֶׁזוֹ חֻקָּה אֲלוּקִית, תּוֹרַת הַשֵּׁם; ו"לְהַעֲבִירֵם מִחֻקֵּי רִצּוֹנְךָ" - לַעֲקוֹר מִקִּיּוּם הַמִּצְוֹת אֶת הַהֲרָגָה הַאֲלוּקִי, אֶת הַיּוֹתֵן 'חֻקִּים' שֶׁבְּמִהוּתָם הֵם הַרְצוֹן הַאֲלוּקִי שֶׁלְמַעֲלָה מִהַשִּׁכָּל הָאֲנוּשִׁי.

זוֹ גַּם הַמִּשְׁמַעוֹת שֶׁל כְּנִיסַת הַיָּנִים לְהִיכָל וְהַטְמָאתָם כָּל הַשְּׂמִנִּים: הַיָּנִים הִשְׁתַּדְּלוּ וְנִתְאַמְצוּ לְנִקּוֹת מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת אֶת הַקְדוּשָׁה וְהַבִּיטוּל לְאֲלוּקוֹת (שִׁמּוֹן, חֻקָּה), וְלִהְיוֹתֵי בֵּהֶן רַק אֶת הַרְצִיוֹנָל (הַהִיכָל, הַבֵּינָה).

ג. הניצחון – במסירות נפש

ניצחון במלחמת היוונים – רק על ידי מסירות נפש

וְנִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא עַל יְדֵי הַעֲבוּדָה דְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ דָּוָקָא.

דְּעִנְיָן הַמִּסִּירוֹת נֶפֶשׁ הִיא הַעֲמִידָה בְּתַקְרָף נֶגְדַּת כָּל הַמוֹנְעִים וּמַעֲכֹבִים, תַּקְרָף עֲצָמִי שֶׁלְמַעֲלָה מִהַשִּׁכָּל לְגִמְרִי.

וְכִמּוֹ הַמִּסִּירוֹת נֶפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, שְׂאִינָה מִצַּד אִיזוֹ סִבָּרָא שְׁכָלִית, כִּי אִם שְׂאִי אֶפְשָׁר כָּלָל לְהִיחֹת בְּאִפְסָן אַחֵר⁸.

וְזֶה בָּא מִצַּד הַהֲתַקְשְׁרוֹת דְּעֶצֶם הַנִּשְׁמָה, בְּחִינַת יְחִידָה. דְּעִנְיָן הַתַּקְשְׁרוֹת עֲצָמִית הוּא שְׂאִי אֶפְשָׁר כָּלָל לְהִיחֹת בְּאִפְסָן אַחֵר, חֵס וְשְׁלוֹם⁹.

וּמִכֵּינן שֶׁבְּבְחִינַת הַיְחִידָה אֵין שִׁיךְ שׁוּם פְּגָם וְטִמְאַה, חֵס וְשְׁלוֹם (בְּדִגְמַת הַפֶּה אֶחָד שֶׁל שָׁמֶן שֶׁהָיָה חֲתוּם בְּחֻתְמוֹ שֶׁל כֶּהֱן גָּדוֹל, שְׂאִין הַחִיצוֹנִים יְכוּלִּים לִיגַע שָׁם¹⁰), הִנֵּה עַל יְדֵי

7. שערי אורה שער החנוכה ד"ה כי אתה נרי פט"ז (מב), א. וראה גם ת"א ד"ה זה מא, א. ובכ"מ.
8. תניא ספ"ח. ובכ"מ.
9. קונטרס העבודה שם.
10. שערי אורה שם פט"ז (מב), ב.

5. וכן לאידך, שהסכימו גם על קיום המצוות דחוקים, מצד זה שהשכל מחייב שישנם עניינים שלמעלה מהשכל, והתנגדותם (גם למצוות אלו) היתה רק שלא יקיימו אותם מצד זה שהם "רצונך" - ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 815.
6. ד"ה מאי חנוכה ה'תש"א רפ"ב.

העבודה דמסירות נפש שמצד היחידה, על ידי זה דוקא מנצחים את המלחמה.

גם הניצחון במלחמה הפיזית הושג במסירות נפש

ובכמו שהיה במלחמת היונים כפשוטה.

דעל ידי המסירות נפש של מתתיהו ובניו, דאף שהיו חלשים ומעטים מפל מקום עמדו במסירות נפש להלחם נגד גבורים ורבים, ועל ידי זה עזרו ופעלו גם באנשי דורם למסור נפשם על קדוש השם שלא לעבור על הדת בשום אופן - הנה על ידי זה נצחו את המלחמה¹¹.

הניצחון במלחמה מול היוונים הושג על ידי מסירות נפש: למרות שהחשמונאים היו מיעוט חלש, הם התייצבו למלחמה מול רבים וחזקים, כדי לא לעבור על רצון השם בשום אופן.

וכך גם במלחמה הרוחנית: הניצחון אפשרי רק על ידי עבודה של מסירות נפש, עמדה בתוקף עצמי שלמעלה מהשכל מול כל המונעים והמעכבים בעבודת השם, מתוך הכרה בכך שלא ייתכן אחרת.

כוח זה נובע מהיחידה שבנפש, שבה לא ייתכנו פגמים וטומאות, ולכן טומאת יוון לא יכולה לפגוע בו.

הניצחון במלחמה על ידי מסירות הנפש הוא ניצחון מושלם: ההתחברות העל-שכלית לאלוקות חודרת בכל מעשיו ובכל כוחותיו של האדם; כל התנגדות מנוטרלת; וגם החומריות של הנפש הבהמית מתהפכת מקצה לקצה.

ד. כליא ריגלא דתרמודאי

שמונה נרות, משתשקע החמה: נרות חנוכה למעלה מהשתלשלות ומאירים את החושך

ובזה יובן מה שצורת חנכה חלקים מצרות המקדש, הן במספרם והן בזמן הדלקתם:

כי ענין חנכה הוא העבודה דמסירות נפש שמצד בחינת יחידה, למעלה מהשתלשלות

(שבאדם). ולכן הם שמונה נרות, דמספר שמונה קשור גם בחינה שלמעלה מהשתלשלות...

וזהו גם הטעם... שמצותה של נר חנכה היא משתשקע החמה. כי דוקא על ידי הגלוי (דבחינת יחידה) שלמעלה מהשתלשלות (שבאדם), מאירים גם את החשך...

נר חנוכה מכלה והופך את כוחות המרידה באלוקות

וזהו גם מה שזמנה של נר חנכה הוא עד שתכלה רגל מן השוק, "עד דפליא ריגלא דתרמודאי":

תרמודאי הם המורדים במלכות שמים (תרמודאותיות מורדת)¹²;

והם מתעכבים בשוק¹³, בחינת רשות הרבים, טורי דפרודא [= הרי הפירוד]¹⁴;

ועל ידי נר חנכה נעשה "פליא ריגלא דתרמודאי" - דשני פרושים בזה: [א] שהאור דנר חנכה מכלה ומבטל את ריגלא דתרמודאי¹⁵, [ב] ושהאור דנר חנכה פועל הפליון (פליא מלשון פליון וכלות הנפש) גם בריגלא דתרמודאי, שגם המורדים יבואו לבחינת כלות הנפש¹⁶...

זה ההסבר לשינוי בין נרות חנוכה לנרות המקדש: נרות חנוכה מסמלים את התגלות היחידה שבנפש, שלמעלה מכל שכל וטבע. ויש לכך ביטוי במספר הנרות - שמונה מסמל את הבחינה שלמעלה מההשתלשלות, מסירות נפש; וגם בזמן הדלקת הנרות - גילוי היחידה שבנפש מאיר את החושך, ולכן ההדלקה מתבצעת לאחר שקיעת השמש.

כך מוסבר גם סוף זמן הדלקת נרות חנוכה - "עד שתכלה רגל מן השוק", ובארמית: "דכליא ריגלא דתרמודאי": נרות חנוכה מכלים והופכים לכיליון לאלוקות את הכוחות המורדים שמצויים ב'שוק' הפרוץ.

12. עמק המלך שער קרית ארבע ר"פ קיא (קה, א). קה"י ערך תרמוד.

13. פרש"י שבת כא, ב (ד"ה רגלא דתרמודאי).

14. אוה"ת חנוכה שבעה ערה 3 ס"ד (תתקמא, ב). ד"ה מצותה ה'תשל"ח (סה"מ מלוקט כסלו ריש ע' קע) ס"א. וש"נ.

15. אוה"ת שם סוף סעיף ה וריש סעיף ח (תתקמב, א). ד"ה הנ"ל ה'תשל"ח שם. וש"נ.

16. ד"ה מצותה תריל (ע' מז), תרנ"ד (ע' קג), תרע"ח (ע' קיה). ד"ה הנ"ל ה'תשל"ח שם. וש"נ.

11. ראה גם שערי אורה שם ד"ה בכ"ה בכסלו פמ"ב (יז, ב). ד"ה זה תר"ס (ע' עה). ועוד.

עת לדעת

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח
הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

ה. הושך כפול ומכופל

חושך הגלות נועד לעורר עבודה במסירות נפש

וְהָיָה, הַעֲנָן ד' מִשְׁתַּשְׁקֶע הַחֲמָה" קָאִי [=
מִתְיַחַס] בְּיַחְדּוֹד עַל חוֹשֶׁךְ הַגְּלוּת¹⁷, וּבִפְרָט
הַחוֹשֶׁךְ כְּפֹל וּמְכַפֵּל דְּעֻקְבָּתָא דְּמִשְׁיחָא.

זוהי ההוראה דנר חנכה לכל אחד ואחד
בזמן הגלות: שהפנה חושך הגלות הוא בכדי
לעורר העבודה דמסירות נפש, ועל ידי זה
מתברר החושך ונהפך לאור.

ההוספה בקיום מצוות נר חנוכה מביאה את הגאולה

ועל ידי צרוף עבודת כל אחד ואחד מבני
ישראל יחד... ואפילו על ידי מצוה אחת של
אחד מישראל, הן במעשה הן בדבור והן
במחשבה, הוא מקריע את עצמו ואת כל
העולם כלו לכף זכות וגורם לו ולהם תשועה
והצלה¹⁸.

ועל אחת כמה וכמה על ידי ההוספה
בקיום מצוות נר חנכה, שמצוה זו שיכת
במיוחד להשועה וההצלה, הגאולה שתהיה
על ידי משיח...

דכמו שגרות חנכה אין בטלין לעולם¹⁹, כן
גם גאולה העתידה תהיה גאולה נצחית שאין
שיהיה שיהיה אחריה גלות²⁰. וכן בית המקדש
השלישי הוא בית נצח²¹ שאינו בטל לעולם,
בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו
קוממיות לארצנו, ובקרוב ממש.

ההוראה ממצוות נר חנוכה: הגלות היא
תקופה חשוכה רוחנית, והחושך הזה נועד
לעורר את העבודה במסירות נפש ולהאיר
את החושך, ובכך להביא את הישועה
וההצלה בגאולה.

כו כסלו

תקנ"ז

רץ מיוחד הגיע מבית הדפוס
בסלויטא, והביא לאדמו"ר הזקן מאתיים
עותקים ראשונים של ספר התניא.

תרכ"א

אדמו"ר הרש"ב נכנס בבריתו של
אברהם אבינו. אביו, אדמו"ר מהר"ש,
היה המוהל, הברית נערכה בחשאי
והשתתפו בה פחות מעשרים איש.

כז כסלו

תקס"א

אדמו"ר הזקן נגאל ממאסרו השני
בפטרבורג, שנגרם בעקבות הלשנה
חוזרת על תנועת החסידות שבראשה
עמד. אדמו"ר הזקן נאלץ להתמודד
עם טענות רבות, להן הוא השיב בכתב
ותורגמו לרוסית. הצאר פאבל הסכים
להצעת שרי ממשלתו לשחרר את
אדמו"ר הזקן, בתנאי שבאופן זמני
אדמו"ר הזקן יעבור לגור בפטרבורג.
כעבור כחודשיים מהמאסר אדמו"ר
הזקן שוחרר לחופשי, ועדת החסידים
צהלה ושמחה.

<<<

17. המשך מצה זו תר"ם בסופו (פס"ד). וראה גם שם פס"ט).

18. רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד, מקידושין מ. ריש ע"ב.

19. תנחומא בהעלותך ה. במדב"ר פט"ו, ו - ע"פ רמב"ן ר"פ
בהעלותך.

20. מכילתא עה"פ בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר - פסחים
קטז, ב. ובפע"ח סוף שער החנוכה: לעתיד לבוא... יהי גאולה
נצחית וקיימת.

21. זהר ח"ג רכא, א. ח"א כח, א.

עת לדעת

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

ב טבת

תרי"ז

נפטר חתנו של אדמו"ר האמצעי, הרב החסיד ר' יעקב כולי סלונים, ונטמן בהר הזיתים בירושלים.

הרב סלונים היה בנו של הגאון רבי משה שלמה זלמן, המוכר בשם "רבי זלמן רויזע'ס", מגדולי תלמידיו של אדמו"ר הזקן, ובעלה של הרבנית מנוחה רחל.

הרב והרבנית סלונים עלו לארץ הקודש בשנת תר"ה והתיישבו בנחלתו של אדמו"ר האמצעי בחברון. בכך הם חידשו את ההתיישבות היהודית-חב"דית בעיר האבות, וביתם הפך להיות המרכז הרוחני של העיר.

ת"ש

אדמו"ר הריי"צ עזב את ורשה שבפולין, בימי מלחמת העולם השנייה.

תשד"מ

הרבי הכריז על מבצע הדפסת ספר התניא בכל עיר בעולם שמתגוררים בה יהודים.

תנש"א

הרבי חילק לכל אחד ואחת דמי חנוכה: מטבע של דולר בתוך נרתיק קטן עליו נכתב: "חנוכה ה'תנש"א".

כט כסלו

תשי"ב

הרבי החל לחלק דמי חנוכה לתלמידי ישיבת "תומכי תמימים" המרכזית בברוקלין שהקפידו על שמירת סדרי הישיבה. הבחורים הוזמנו לחדרו הקדוש של הרבי, הרבי אמר שיחה ואחר כך נתן לכל אחד מטבע של דולר מכסף.

א טבת

תרפ"ח

הרבי והרבנית נוסעים לברלין, שם הם גרים עד חורף תרצ"ג. במשך שנים אלו הם נוסעים לפגוש את אדמו"ר הריי"צ בריגה, לטביה, וכן נוסעים לחתונות אחותה של הרבנית, מרת שיינא, בעיר לנדבורוב בפולין.

תשנ"ב

הרבי חילק לכל אחד דמי חנוכה: מטבע של דולר ושטר של דולר בנרתיק קטן שעליו המילים "חנוכה ה'תשנ"ב".

יום שישי

כה כסלו - נר ראשון של חנוכה

הלל

היום ובכל יום מימי החנוכה אומרים הלל שלם בתפילה:

יש להשתדל במיוחד להתפלל שחרית במניין, כדי לומר הלל עם הציבור¹. ומי שמאחר לתפילה בציבור, לא יאמר את ההלל עם הציבור אלא לפי סדר התפילה².

אם עומד חזן מי שהוא "חייב", משהו אחר יעמוד במקומו לאמירת ההלל. לאחר אמירת ההלל חוזר החזן הראשון למקומו, והוא אומר חצי קדיש וממשיך עד לסיום התפילה³.

באמירת ההלל, כל אחד מברך בעצמו את ברכות ההלל ("לקרוא את ההלל" ו"מלך מהולל בתשבחות")⁴.

את פסוקי "הודו" ו"אנא השם" - אומרים בקול רעש גדול⁵.

אחרי חצות היום קוראים "שניים מקרא ואחד תרגום" את פרשת וישב עם ההפטרה המקורית של הפרשה ("כה אמר השם"), וניתן לקרוא גם את הפטרת שבת חנוכה ("רני ושמחי").

הדלקת נרות חנוכה

מתפללים מנחה ומדליקים נר חנוכה בבית הכנסת, ואחר כך מדליקים בבית נרות חנוכה ולאחר מכן את נרות השבת⁶. עם זאת, עדיף להתפלל במניין אחרי הדלקת הנרות, מאשר להתפלל ביחידות לפני ההדלקה⁷.

אסור להזיז בשבת מגש, כיסא או שולחן שהניחו

עליו את נרות חנוכה. אם רוצים להשתמש בו או להזיז אותו הצידה כדי לעבור שם במהלך השבת, צריך להניח ביום שישי על אותו מגש או כיסא שעליו מניחים את החנוכיה גם חלה או גביע קידוש (לא פשוט וזול אלא גביע בעל ערך), ואז לאחר שיכבו הנרות אפשר יהיה להזיז את המגש או הכיסא יחד עם החנוכיה שעליו לכל מקום שרוצים⁸.

היום מדליקים את הנרות מוקדם יותר בכעשרים דקות לפחות מכל שאר ערבי חנוכה, ולכן יש להקפיד שיש בנרות מספיק שמן כך שידלקו לפחות חמישים דקות אחרי השקיעה.

היום מתעכבים ליד הנרות רק מעט זמן, ולא חצי שעה כמו בכל ערב⁹.

שבת פרשת וישב

כו כסלו - שבת חנוכה

בשבת לא שרים "הנרות הללו", אלא רק את הסיום "על ניסין ועל נפלאותיך ועל ישועותיך".

מי שאמר "ועל הניסים" בברכת המזון בסעודות השבת, אך שכח לומר "רצה" - אם הוא נזכר לאחר שהתחיל לומר את המילה "ברוך" של ברכת "הטוב והמטיב", חוזר לאחור ואומר "רצה" ואינו צריך לומר שוב "ועל הניסים"¹⁰.

תהלים

בבוקר לפני התפילה אומרים את כל התהלים בציבור¹¹. נוהגים לומר את התהלים לבושים בחליפה וכובע וחגורים באבנט¹².

אחרי אמירת כל התהלים, מי שאין לו הורים יאמר קדיש יתום. ואם יש חיוב (יארציט או משהו בשנת אבל), יאמר קדיש יתום אחרי

1. רמ"א תכבב. שו"ע אדמו"ר תפחג.

2. המזכיר הרה"ח ר"ל גרונר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהור"צ בשם אדמו"ר מהורש"ב. וראה כף החיים סי' תכב ס"ק לח.

3. שו"ע אדה"ז סי' נה ס"ד.

4. ספר-המנהגים שם, וראה אג"ק חלק טז עמ' פד. שיחות-קודש תשמ"א ח"ד ס"ע 322.

5. 'התועודיות' תשמ"ו ח"ב עמ' 146, עיי"ש.

6. ספר-המנהגים.

7. קיצור של"ה הל' חנוכה, וא"ר ר"ס תרע"ט.

8. הרה"ג ר' לוי'צ' ו'ל הלפרין, ע"פ שו"ע אדה"ז סי' רעז ס"ו, רעט ס"ד, שיא ס"ט. וראה 'התקשרות' גיליון רפג עמ' 16.

9. היום-יום, כ"ה בכסלו. ספר-המנהגים.

10. שו"ע אדה"ז סי' קפח ס"ט. סידור אדה"ז.

11. שו"ע אדה"ז סי' קפח סעיף יד.

12. אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ג עמ' תל.

13. כך נהג הרבי וכל הציבור עימו.

אמירת כל ספר בתהלים (לאחר אמירת ה"יהי רצון")¹⁴.

אחרי אמירת התהלים לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר כך מתפללים¹⁵.

סדר התפילה

לקריאת התורה מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. אחר כך מניחים את ספר התורה השני על הבימה ואומרים חצי קדיש. עושים הגבהה וגלילה לספר הראשון. אחר כך קוראים למפטיר בספר השני, בקריאת חנוכה "ביום השני". אחר כך עושים הגבהה וגלילה לספר השני.

לפני ברכת החודש מכריזים את זמן מולד הירח, כי נכון שיידעו את זמן המולד לפני שמברכים את החודש¹⁶.

מולד הירח ביום שלישי בלילה (בין שלישי לרביעי), בשעה 20:01 ושלושה חלקים.

החזן בברכת החודש (זה לא מוכרח להיות החזן של שחרית או של מוסף) אומר את הברכה בעמידה, וגם הציבור עומד.

החזן לוקח את ספר התורה ומחזיק אותו בידו באמירת ברכת החודש¹⁷.

בברכת החודש אומרים: "ראש חודש כסלו ביום הרביעי הבא עלינו לטובה".

אחרי שמסיימים את ברכת החודש, החזן מוסר את ספר התורה לאדם אחר שיחזיק אותו בישיבה, והציבור רשאי לשבת. לא אומרים "אב הרחמים"¹⁸.

אחרי "אשרי" החזן שוב לוקח את ספר התורה וקורא "הללו".

אחרי התפילה עורכים התוועדות בבית הכנסת¹⁹, באופן כזה שאחר כך יאכלו סעודת שבת בבית וימשיכו את ההתוועדות עם בני הבית²⁰. כדאי שגם הנשים והבנות יערכו התוועדות²¹.

בתפילת מנחה לא אומרים "צדקתך".

מוצאי שבת קודש

אין לאחר את תפילת ערבית, כדי שלא לאחר את הדלקת נרות חנוכה.

לפני "עלינו לשבח" מדליקים נרות חנוכה בבית הכנסת²². אם מי שמדליק את הנרות לא התפלל עדיין ערבית או שכח לומר "אתה חוננתנו" בתפילה, יאמר לפני ההדלקה "ברוך המבדיל בין קודש לחול".

בבית עורכים הבדלה, מדליקים נרות חנוכה ואחר כך אומרים "ויתן לך"²³. הרבי הציע לתת הערב (בהדלקת נר שלישי), או מחר בערב (נר רביעי), הוספה מיוחדת בדמי חנוכה²⁴.

יום שני

כח כסלו – נר רביעי של חנוכה

הרבי הציע לתת גם הערב (בהדלקת נר חמישי) הוספה מיוחדת בדמי חנוכה.

יום שלישי

כט כסלו – נר חמישי של חנוכה,
ערב ראש חודש טבת

בערב ראש חודש יש להוסיף בנתינת צדקה²⁵, וכן מחלקים לצדקה את מה שהצטבר בקופות הצדקה במהלך החודש²⁶.

ליל ראש חודש

בתפילת ערבית, וכן בכל התפילות בראש חודש, "חיוב" לא עומד חזן²⁷.

לא מכריזים "יעלה ויבוא" לפני שמונה עשרה בערבית או בשחרית, ומזכירים לציבור בדפיקה על השולחן וכדומה²⁸.

מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת ערבית, אינו חוזר ומתפלל.

מנהגי ראש חודש

מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון

14. אג"ק של הרבי כרך י' עמ' דס. ח' המנהגים עמ' 30 ועמ' 55.

15. אג"ק ח"ד עמ' תכג, קובץ מכתבים שבסוף תהלים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 192, לוח 'היום-יום' כו כסלו וספר המנהגים עמ' 30.

16. סידור אדמו"ר. ליקוטי מהרי"ח (בראש ח"ג, בהשטות לח"ב פחב), ושערי-רחמים על השערי-אפרים שערי י"ס"ק מז.

17. קצות השלחן סי' פג בבד"ש סי' ק' י, משערי אפרים שם ס"ו. ראה משה-ברורה סי' קמו בשער-הציון סי' ק' יח.

18. סידור אדמו"ר.

19. היום-יום, ל' בניסן.

20. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כרך י עמ' ג.

21. ספר המנהגים עמ' 30. לקוטי-שיחות, כרך טז, עמ' 523.

22. כך נהגו במניין של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

23. ספר-המנהגים.

24. ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 163, ותש"נ ח"א עמ' 194.

25. התוועדות תשמ"ו ח"ג סי' ע' 593.

26. ספר-המנהגים עמ' 77.

27. ספר-המנהגים עמ' 8, 36.

28. שם, וס' דיני ומנהגי ראש-חודש – חב"ד פ"ז הערה 4.

- מהערב ועד מחר (עד השקיעה²⁹) - אם נזכר אחרי שאמר את שם השם בברכת "בונה ברחמיו ירושלים", ואמר אחרי סיום ברכת "בונה ברחמיו": "ברוך . . שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזיכרון". ואם נזכר אחרי שכבר התחיל לומר "ברוך" של הברכה הבאה, ממשיך את ברכת המזון ולא חוזר³⁰.

לא מסתפרים³¹ ולא קוצצים ציפורניים בראש חודש³².

הנשים נוהגות לא לעשות מלאכות מסוימות בראש חודש, כמו תפירה³³ וגיהוץ של בגדים שלא צריך לאותו יום³⁴ - בכל מקום לפי מנהגו³⁵.

יום רביעי

א טבת - נר שיש של חנוכה, ראש חודש

בראש חודש יש להתאסף יחד בכל קהילה ובית כנסת, לערוך התוועדות ובה יאמרו "לחיים" ויברכו איש את רעהו בכל הברכות הטובות, ידברו דברי תורה ויקבלו יחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות³⁶.

נוהגים להוסיף מאכל מיוחד בארוחה לכבוד ראש חודש³⁷.

יעלה ויבוא

מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת שחרית או מנחה, היום או מחר:

אם נזכר מיד אחרי שאמר את שם השם בסיום ברכת "המחזיר שכינתו לציון", יאמר "למדני חוקיך", ואז יאמר "יעלה ויבוא" ואחר כך ימשיך ויאמר "ותחזינה"³⁸.

ואם נזכר אחרי שכבר סיים את הברכה, יאמר "יעלה ויבוא" וימשיך בברכת מודים.

ואם נזכר אחרי שכבר התחיל "מודים", חוזר לברכת "רצה".

ואם נזכר אחרי שאמר את שם השם של סיום ברכת מודים או שים שלום, לפני שחוזר לברכת רצה משלים ואומר "ברוך אתה ה' למדני חוקיך", ואז חוזר לברכת רצה.

ואם נזכר אחרי שאמר את "יהיו לרצון" השני בסיום שמונה עשרה, חוזר ומתפלל שוב (בלי לומר "ה' שפתיי תפתח"), או שייגש חזן ויתפלל את חזרת הש"ץ.

ו[בשחרית] אם נזכר אחרי שהתפלל מוסף, אינו חוזר³⁹.

ו[במנחה] אם נזכר בתפילת ערבית - לאחר תפילת שמונה עשרה של ערבית יאמר מזמור תהלים ואחר כך יתפלל שוב את תפילת שמונה עשרה, ויכוון במחשבתו שזו תפילת נדבה⁴⁰.

מי שהתחיל לאכול וכבר אכל "כזית" לפני השקיעה, גם אם נמשכה הארוחה אפילו כמה שעות אחרי צאת ראש חודש, אומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון - בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית⁴¹.

שחרית

הסדר בשחרית לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם (עם התוספות לראש חודש - את הקטע "ואברהם זקן", שאומרים שלוש פעמים מיד לאחר אמירת הלל - גם החזן אומר, לפני שאומר קדיש תתקבל⁴²), קדיש תתקבל, שיר של יום, ברכי נפשי, קדיש יתום, קריאת התורה.

מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון קוראים את קריאת ראש חודש - עליית כהן: "וידבר . . רביעית ההין", לוי: "עולת תמיד . . ונסכה", וישראל: "ובראשי חודשיכם" עד הסוף. בספר השני קוראים לעולה הרביעי את קריאת חנוכה "ביום השישי".

אחרי קריאת התורה אומרים חצי קדיש. אם יש בבית הכנסת רק ספר תורה אחד, אומרים חצי קדיש לאחר הקריאה לראש חודש, ואחר כך גוללים לקריאת חנוכה.

אחר כך אשרי, ובא לציון, והכנסת ספרי התורה לארון הקודש.

אחרי שמכניסים את ספר התורה לארון הקודש, חולצים את התפילין של רש"י ומניחים

29. קצות-השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדמוה"ז.

30. שו"ע אדמוה"ז סי' קפח ס"י. סידור אדמוה"ז.

31. שו"ע אדה"ז סי' רס ס"א.

32. קצות-השולחן סי' עג בבדי-השולחן ס"ק ד, צוואת ריה"ח אות מח.

וראה בס' מנהגי ר"ח-חב"ד פ"א הע' 2, ובס' קיצור הלכות משו"ע אדמוה"ז ב'מילואים לס' רס-רסב (עמ' נד).

33. 'תורת מנחם - התוועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 948.

34. שערי-תשובה ס"ק ג. כף-החיים ס"ק ללב.

35. שו"ע ורמ"א סי' תיז ס"א.

36. היום-יום, ל' ניסן. 'התוועדות' תשנ"ח ח"ג עמ' 383.

37. ראה שו"ע או"ח סי' תיט וכף-החיים שם ס"ק ד.

38. כף-החיים סי' קיד ס"ק כח.

39. שו"ע אדמוה"ז סי' קכו ס"ג.

40. לוח כול-חב"ד בד"ר"ח מרחשוון.

41. שו"ע אדמוה"ז שם סעיף יז.

42. היום-יום, אדר"ח חשוון, ספר-המנהגים עמ' 36.

תפילין של רבנו תם. קוראים בהן קריאת שמע, פרשות "קדש" ו"היה כי יביאך" ושש זכירות (ואת השיעורים היומיים לומדים אחרי סיום כל התפילה)⁴³. אחר כך חולצים את התפילין ומתפללים מוסף.

לא מלבישים בחזרה את הזרוע בשרוול אחרי חליצת התפילין של רבינו תם לפני מוסף⁴⁴, וכן אין להכניס את שרוול החליפה מתחת לאבנט⁴⁵ - ומתפללים כך מוסף⁴⁶.

החזן לא מסיים "ובא לציון" בקול רם. מכיוון שיש הפסקה ארוכה בין הכנסת ספר התורה לארון הקודש לבין אמירת חצי קדיש שלפני מוסף, החזן צריך לומר מזמור תהלים כלשהו לפני אמירת הקדיש, ולפחות את סיומו לומר בקול⁴⁷.

מנהג עתיק ללמוד בכל ראש חודש פסוק אחד עם פירוש רש"י ופירושים נוספים מפרק התהילים האישי המתאים לגיל (לדוגמה, אם הוא בן 13 - פרק י"ד). אם יש בפרק יותר משנים עשר פסוקים (ובשנה מעוברת, אם יש יותר משלושה עשר), מחלקים את הפרק ולומדים בכל ראש חודש מספר פסוקים כך שבמהלך השנה ילמדו את הפרק כולו. ואם יש פחות פסוקים, חוזרים ולומדים שוב את הפרק.

יום שישי

ג טבת – נר שמיני של חנוכה ("זאת חנוכה")

היום יש להשלים ולהוסיף בנתינת דמי חנוכה⁴⁸, וכן להשלים את הפעולות ב"מבצע חנוכה"⁴⁹.

כמו כן, היום עורכים התוועדות שבה מסכמים את חנוכה כמנוע להמשך הפעילות בהארת העולם באור התורה והמצוות⁵⁰.

היום יש ללמוד את מאמר אדמו"ר בינו הזקן (או על כל פנים חלק ממנו) המבאר מעלת 'זאת חנוכה', והעיקר 'לחיות' עמו.

היום יש ללמוד מאמרי חסידות המבארים את מעלת היום: המאמר "ביום השמיני" מליקוטי תורה (מודפס בדרושי שמיני עצרת, פו, ג); מאמר אדמו"ר הצמח צדק (אור התורה, חנוכה, תתקסב, א)⁵¹; מאמר "ביום השמיני" של הרב⁵².

על פי הצעת הרבי, גם היום מדליקים - בלי ברכה - נרות חנוכה בכינוסים, ובמיוחד בכינוסי ילדים, ומספרים את סיפורי הניסים של חנוכה⁵³.

כמו כן, בהדלקה בבית הכנסת אין לכבות את הנרות לאחר תפילת מנחה, ויש להשאיר אותם דולקים גם בצאת חנוכה עד שיכבו⁵⁴.

את שאריות הפתילות והשמן המשוּמשים מהחנוכייה שורפים (ללא דברים אחרים)⁵⁵. שמן שנותר בבקבוק או בכוסית מוכנה להדלקה - לא צריך לשרוף.

50. שם עמ' 95. וראה תורת-מנחם התוועדות תש"נ עמ' 88, 92.

51. תורת-מנחם התוועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 86.

52. תורת-מנחם - ספר המאמרים כסלו שבט עמ' קצג.

53. שיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד ס"ג.

54. יומן תשכ"ה אות קס.

55. שו"ע ונו"כ סי' תרע"ז ס"ד. ביאור הלכה שם.

43. ספר-המנהגים עמ' 36.

44. מנהג ישראל תורה סי' צא ס"ק כו.

45. הרה"ח ר' דובער חן ע"ה בשם הבעש"ט.

46. כך נהג הרבי.

47. ספר-המאמרים (ליקוט) לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ח"ב עמ' שטז. אג"ק

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"כ עמ' רפג.

48. תורת מנחם - התוועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 92.

49. שם עמ' 90.

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

א וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בָּאָרֶץ מִגֹּרֵי אָבִיו בָּאָרֶץ כְּנָעַן:
וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בָּאָרֶץ מִגֹּרֵי אָבִיו בָּאָרֶץ כְּנָעַן: וַיִּתֵּב
יַעֲקֹב בָּאָרֶץ תּוֹתְבוֹת אַבְוֵהי בָּאָרֶץ דְּכְנָעַן:
ב אֵלֶּה הַתּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שִׁבְעֵ-עָשָׂר
שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת־אָחִיו בְּצָאן וְהוּא זָעַר
אֶת־בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֹא
יוֹסֵף אֶת־דִּבְתָּם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם: אֵלֶּה הַתּוֹלְדוֹת
יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שִׁבְעֵ-עָשָׂר שָׁנָה הָיָה רָעָה
אֶת־אָחִיו בְּצָאן וְהוּא זָעַר אֶת־בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת־בְּנֵי
זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת־דִּבְתָּם רָעָה
אֶל־אֲבִיהֶם: אֵלֶּין תּוֹלְדַת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּר שִׁבְעַ
עָסְרֵי שָׁנִין (פֶּד) הָיָה רָעִי עִם אַחוּהִי בַעְנָא וְהוּא
מִרְבִּי עִם בְּנֵי בְלָחָה וְעִם בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אַבְוֵהִי
וְאִתִּי יוֹסֵף יֵת דְּבַהּוֹן בִּישָׂא לֹנֹת אַבְוֵהוֹן:
ג וַיִּשְׂרָאֵל אֶהֱבֵ אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בְנוֹזְקִינִם
הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתִנֹּת פָּסִים: וַיִּשְׂרָאֵל אֶהֱבֵ
אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בְנוֹזְקִינִם הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ
כְּתִנֹּת פָּסִים: וַיִּשְׂרָאֵל רַחֵם יֵת יוֹסֵף מִכָּל בְּנוֹהִי
אֲרִי בֶר חֲפִים הוּא לֵה וְעַבְד לֵה כְּתוּנָא דְּפָסִי:
ד וַיִּרְאוּ אָחִיו כִּי־אָתָּו אֶהֱבֵ אֲבִיהֶם מִכָּל־אָחִיו
וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכֹל דְּבַרְוֹ לְשָׁלֵם: וַיִּרְאוּ אָחִיו
כִּי־אָתָּו אֶהֱבֵ אֲבִיהֶם מִכָּל־אָחִיו וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא
יָכֹל דְּבַרְוֹ לְשָׁלֵם: וַחֲזוּ אַחוּהִי אֲרִי יֵתָּה רַחֵם
אַבְוֵהוֹן מִכָּל אַחוּהִי וְסָנָה יֵתָּה וְלֹא צָבָן לְמַלְלָא
עִמָּה לְשָׁלֵם: ה וַיַּחֲלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּיד לְאָחִיו
וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנָא אֹתוֹ: וַיַּחֲלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּיד
לְאָחִיו וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנָא אֹתוֹ: וַחֲלֵם יוֹסֵף חֲלָמָא
וַחֲזִי לְאַחוּהִי וְאֻסִּיפוּ עוֹד סָנָה יֵתָּה: וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם שְׁמַעְיָנָא הַחֲלוֹם הָיָה אֲשֶׁר חֲלָמְתִּי:
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמַעְיָנָא הַחֲלוֹם הָיָה אֲשֶׁר
חֲלָמְתִּי: וְאִמְר לְהוֹן שְׁמַעְיָנָא כְּעַן חֲלָמָא הָדִין דִּי
חֲלָמְתִּי: וְהָיָה אֲנִיחָנוּ מֵאֲלָמִים אֲלָמִים בְּתוֹךְ
הַשָּׂדֶה וְהָיָה קָמָה אֲלָמְתִּי וְגַם־נִצָּבָה וְהָיָה

תִּסְבִּינָה אֲלָמְתִּיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוִין לְאֲלָמְתִּי: וְהָיָה
אֲנִיחָנוּ מֵאֲלָמִים אֲלָמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהָיָה קָמָה
אֲלָמְתִּי וְגַם־נִצָּבָה וְהָיָה תִּסְבִּינָה אֲלָמְתִּיכֶם
וְתִשְׁתַּחֲוִין לְאֲלָמְתִּי: וְהָיָה אֲנִיחָנוּ מֵאֲלָמִים אֲלָמִים
בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהָיָה קָמָה אֲלָמְתִּי וְגַם־נִצָּבָה וְהָיָה
תִּסְבִּינָה אֲלָמְתִּיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוִין לְאֲלָמְתִּי: וְהָיָה אֲנִיחָנוּ
מֵאֲלָמִים אֲלָמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהָיָה קָמָה אֲלָמְתִּי
וְגַם־נִצָּבָה וְהָיָה תִּסְבִּינָה אֲלָמְתִּיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוִין לְאֲלָמְתִּי:
אֲחִיו הַמְּלִיךְ תִּמְלִיךְ עָלֵינוּ אִם־מְשׁוּל תִּמְשָׁל בָּנוּ
וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנָא אֹתוֹ עַל־חֲלָמְתִּיו וְעַל־דְּבָרָיו:
וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחִיו הַמְּלִיךְ תִּמְלִיךְ עָלֵינוּ אִם־מְשׁוּל
תִּמְשָׁל בָּנוּ וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנָא אֹתוֹ עַל־חֲלָמְתִּיו
וְעַל־דְּבָרָיו: וַיֹּאמְרוּ לֵה אַחוּהִי הַמְּלִיכָא אֶת מִדְּמִי
לְמַמְלָךְ עָלְנָא אוֹ שׁוֹלְטָן אֶת סִבִּיר לְמַשְׁלַט בְּנָא
וְאֻסִּיפוּ עוֹד סָנָה יֵתָּה עַל חֲלָמְתִּי וְעַל פְּתַגְמוּתִּי:
ז וַיַּחֲלֵם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיּוֹסְפֵר אֹתוֹ לְאָחִיו
וַיֹּאמֶר הָיָה חֲלָמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהָיָה הַשְּׁמֵשׁ
וְהַיָּרֵחַ וְאֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי:
וַיַּחֲלֵם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיּוֹסְפֵר אֹתוֹ לְאָחִיו וַיֹּאמֶר
הָיָה חֲלָמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהָיָה הַשְּׁמֵשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאֶחָד
עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי: וַחֲלֵם עוֹד חֲלָמָא
אַחֲרָנָא וְאִשְׁתַּעֲי יֵתָּה לְאַחוּהִי וַיֹּאמֶר הָיָה חֲלָמְתִּי
חֲלָמָא עוֹד וְהָיָה שְׁמַשׁ וְסִבִּירָא וְחָד עֶשֶׂר כּוֹכָבִי
סָגְדוּ לִי: וַיּוֹסְפֵר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אָחִיו וַיַּגִּידָם
אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הָיָה אֲשֶׁר חֲלָמְתָּ
הַבּוֹא נִבּוֹא אֲנִי וְאִמִּי וְאֶחָד לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְךָ
אֶרֶצָּה: וַיּוֹסְפֵר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אָחִיו וַיַּגִּידָם
וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הָיָה אֲשֶׁר חֲלָמְתָּ הַבּוֹא
נִבּוֹא אֲנִי וְאִמִּי וְאֶחָד לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרֶצָּה:
וְאִשְׁתַּעֲי לְאַבְוֵהִי וְלְאַחוּהִי וְנִנְיָ בֵּה אַבְוֵהִי וַיֹּאמֶר
לֵה מָה חֲלָמָא הָדִין דִּי חֲלָמְתָּ הַמֵּיתָא גִּיתִי אֲנָא
וְאִמִּי וְאֶחָד לְמַסְגֵּד לְךָ עַל אֶרֶץ: י וַיִּקְנְאוּ־בּוֹ
אָחִיו וְאָבִיו שְׁמֵר אֶת־הַדְּבָר: וַיִּקְנְאוּ־בּוֹ אָחִיו
וְאָבִיו שְׁמֵר אֶת־הַדְּבָר: וַיִּקְנְאוּ בֵּה אַחוּהִי וְאַבְוֵהִי
נִטְר יֵת פְּתַגְמָא:

קָרִיב לְוַתְּהוֹן וַחֲשִׁיבוּ עָלוּהִי לְמִקְטֻלָּה:
 י וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה בָעַל
 הַחֲלָמוֹת הַלֵּזָה בָּא: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו
 הִנֵּה בָעַל הַחֲלָמוֹת הַלֵּזָה בָּא: וַאֲמָרוּ גִבֹּר
 לֶאֱחֻוּהִי הֵא מָרִי חֲלָמָא דִּכִּי אָתָא: כ וַעֲתָה |
 לָכוּ וְנִהְרְגָהוּ וְנִשְׁלַחְהוּ בְּאֶחָד הַבָּרוֹת
 וַאֲמָרְנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלָתָהּ וְנִרְאָה מִהֵיחִיו
 חֲלָמָתָיו: וַעֲתָה | לָכוּ וְנִהְרְגָהוּ וְנִשְׁלַחְהוּ
 בְּאֶחָד הַבָּרוֹת וַאֲמָרְנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלָתָהּ
 וְנִרְאָה מִהֵיחִיו חֲלָמָתָיו: וְכַעַן אָתָּה וְנִקְטֻלָּה
 וְנִרְמָה בְּחָדָא מִן גִּבְיָא וְנִימַר חֲתָא בִישְׁתָּא
 אֲכָלָתָהּ וְנַחֲזִי מַה יִּהְיוֹן בְּסוּף חֲלָמוֹהִי: כג וַיִּשְׁמַע
 רְאוּבֵן וַיַּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִבְנוּ נַפְשׁ:
 וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיַּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִבְנוּ
 נַפְשׁ: וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּשְׁזָבָה מִיַּדֵּיהֶן וַאֲמַר לֹא
 נִקְטֻלָּה נַפְשׁ: כד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים | רְאוּבֵן
 אֶל־תִּשְׁפְּכוּדֶם הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה
 אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר וַיֵּד אֶל־תִּשְׁלַחוּבּוֹ לְמַעַן הַצִּיל
 אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבוֹ אֶל־אָבִיו: וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים | רְאוּבֵן אֶל־תִּשְׁפְּכוּדֶם הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ
 אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר וַיֵּד אֶל־תִּשְׁלַחוּבּוֹ
 לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבוֹ אֶל־אָבִיו:
 וַאֲמַר לְהוֹן רְאוּבֵן לֹא תוֹשְׁדֵן דְּמָא רְמוּ יְתָה
 לְגַבָּא הָדִין דִּי בְּמִדְבָּרָא וַיֵּדָא לֹא תוֹשְׁטוֹן בֵּה
 בְּדִיל לְשִׁיזְבָּא יְתָה מִיַּדֵּיהֶן לְאֶתְבִּיתָה לְוַת
 אַבְהִי:

שְׁלִישׁ בְּיָהִי כְּאֲשֶׁר־בָּא יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו
וַיִּפְשְׁטוּ אֶת־יוֹסֵף אֶת־בְּתָנְתּוֹ אֶת־כְּתָנֹת
הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו: וַיְהִי כְּאֲשֶׁר־בָּא יוֹסֵף
אֶל־אֶחָיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶת־יוֹסֵף אֶת־בְּתָנְתּוֹ אֶת־
כְּתָנֹת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו: וַהֲוָה כִּד עַל יוֹסֵף
לֹת אַחוּהִי וְאֶשְׁלָחוּ יֵת יוֹסֵף יֵת כְּתוּנָה יֵת כְּתוּנָא
דְּפָסִי דִּי עֲלוּהִי: כֹּד וַיִּקְהָהוּ וַיִּשְׁלָכּוּ אֹתוֹ
הַבְּרָה וְהַבּוֹר רָק אֵין בּוֹ מַיִם: וַיִּקְהָהוּ

וַיִּשְׁלְכוּ אוֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן רָק אֵין בּוֹ מָיִם:
וְנִסְבּוּהִי וּרְמֹזָה לְגָבָא וּגְבָא רִיקָא לִית בֵּה
מָיָא: כֹּה וַיִּשְׁבּוּ לְאַכְל־לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם
וַיֵּרְאוּ וְהִנֵּה אַרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בָּאָה מִגִּלְעָד
וּגְמִלִיָּהֶם נָשָׂאִים נִכְאֹת וְצָרִי וְלֹט הוֹלְכִים
לְהוֹרִיד מִצְרִימָה: וַיִּשְׁבּוּ לְאַכְל־לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ
עֵינֵיהֶם וַיֵּרְאוּ וְהִנֵּה אַרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בָּאָה
מִגִּלְעָד וּגְמִלִיָּהֶם נָשָׂאִים נִכְאֹת וְצָרִי וְלֹט
הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרִימָה: וְאַסְחָרוּ לְמִיכַל
לְחָמָא וְזָקְפוּ עֵינֵיהוֹן וַחֲזוּ וְהָא שְׂרֵת עֲרֻכָּאִי
אַתְנָא מִגִּלְעָד וּגְמִלִיָּהוֹן טַעֲנִין שַׁעַף וְקֻטַּף
וְלִטּוּס אֲזִלִּין לְאַחְתָּא לְמַצְרִים: כֹּה וַיֹּאמֶר יְהוּדָה
אֶל־אֶחָיו מַה־בִּצֵּעַ כִּי נִהְרַג אֶת־אֶחָיו
וְכַסִּינוּ אֶת־דָּמוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־אֶחָיו
מַה־בִּצֵּעַ כִּי נִהְרַג אֶת־אֶחָיו וְכַסִּינוּ אֶת־דָּמוֹ:
וְאָמַר יְהוּדָה לְאַחֲוָהִי מַה מָּמוֹן מִתְּהִי לָנָא אַרְי
נְקֻטוּל יֵת אַחֲוָנָא וְנִכְסֵי עַל דָּמָה: כֹּה לָכוֹ
וְנִמְכְּרֵנוּ לְיִשְׁמַעְאֵלִים וַיְדַנּוּ אֶל־תְּהִי־כוֹ
כִּי־אֶחָיו בִּשְׂרָנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו: לָכוֹ
וְנִמְכְּרֵנוּ לְיִשְׁמַעְאֵלִים וַיְדַנּוּ אֶל־תְּהִי־כוֹ כִּי־
אֶחָיו בִּשְׂרָנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו: אֵתוּ וַיַּזְבִּנְנָה
לְעֲרֻכָּאִי וַיְדַנּוּ לָא תְּהִי בֵּה אַרְי אַחֲוָנָא כִּסְדָּנָא
הוּא וְקִבִּילוּ מִנָּה אַחֲוָהִי: כֹּה וַיַּעֲבְרוּ אַנְשִׁים
מִדִּינִים סַחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת־יוֹסֵף
מִן־הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת־יוֹסֵף לְיִשְׁמַעְאֵלִים
בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת־יוֹסֵף מִצְרִימָה:
וַיַּעֲבְרוּ אַנְשִׁים מִדִּינִים סַחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ
אֶת־יוֹסֵף מִן־הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת־יוֹסֵף
לְיִשְׁמַעְאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת־יוֹסֵף
מִצְרִימָה: וַעֲבָרוּ גִבְרִי מִדִּינָאִי תַּגְרִי וַנְּגִידוּ
וְאַסִּיקוּ יֵת יוֹסֵף מִן גִּבָּא וַזְבִּינוּ יֵת יוֹסֵף לְעֲרֻכָּאִי
בְּעֶשְׂרִין כֶּסֶף וְאַתְּיוּ יֵת יוֹסֵף לְמַצְרִים: כֹּה וַיִּשְׁב
רְאוּבֵן אֶל־הַבּוֹר וְהִנֵּה אִין־יוֹסֵף בְּבוֹר וַיִּקְרַע
אֶת־בְּגָדָיו: וַיִּשְׁב רְאוּבֵן אֶל־הַבּוֹר וְהִנֵּה אִין־יוֹסֵף

בְּבוֹר וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו: וְתֵב רְאוּבֵן לְגָבָא וְהָא
לִית יוֹסֵף בְּגָבָא וּבְזַע יֵת לְבוּשׁוֹהִי: ל וַיִּשְׁב
אֶל־אֶחָיו וַיֹּאמֶר הִילָד אֵינָנו וְאֵנִי אָנָּה אֲנִי־כָּא:
וַיִּשְׁב אֶל־אֶחָיו וַיֹּאמֶר הִילָד אֵינָנו וְאֵנִי אָנָּה אֲנִי־
כָּא: וְתֵב לֹת אַחֲוָהִי וְאָמַר עוֹלִימָא לִיתוּהִי וְאַנָּא
לֹאֵן אָנָּא אֲתִי: לֹא וַיִּקְחוּ אֶת־כֶּתֶנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחַטוּ
שְׁעִיר עֲזִים וַיִּטְבְּלוּ אֶת־הַכֶּתֶנֶת בַּדָּם: וַיִּקְחוּ
אֶת־כֶּתֶנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחַטוּ שְׁעִיר עֲזִים וַיִּטְבְּלוּ אֶת־
הַכֶּתֶנֶת בַּדָּם: וְנִסְיָכוּ יֵת כֶּתֶנָּא דִּיוֹסֵף וְנִכְסִיו
צָפִיר בֶּר עֲזִי וְטְבְּלוּ יֵת כֶּתֶנָּא בַּדָּמָא: לֹב וַיִּשְׁלְחוּ
אֶת־כֶּתֶנֶת הַפָּסִים וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ
זֹאת מִצָּאֵנוּ הַכֶּתֶנָּא הַכֶּתֶנֶת בְּנֶךְ הוּא אִם־לֹא:
וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־כֶּתֶנֶת הַפָּסִים וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם
וַיֹּאמְרוּ זֹאת מִצָּאֵנוּ הַכֶּתֶנָּא הַכֶּתֶנֶת בְּנֶךְ הוּא
אִם־לֹא: וְשִׁלְחוּ יֵת כֶּתֶנָּא דְּפָסִי וְאַתְּיוּ לֹת
אַבּוּהוֹן וְאָמְרוּ דָּא אֲשַׁפְחָנָא אֲשַׁתְּמוּדַע כְּעַן
הַכֶּתֶנָּא דְּכֶרֶךְ הִיא אִם לֹא: לֹב וַיִּפְרֶה וַיֹּאמֶר
כֶּתֶנֶת בְּנִי חִיָּה רָעָה אִכְלָתְהוּ טָרֶף טָרֶף יוֹסֵף:
וַיִּפְרֶה וַיֹּאמֶר כֶּתֶנֶת בְּנִי חִיָּה רָעָה אִכְלָתְהוּ טָרֶף
טָרֶף יוֹסֵף: וְאֲשַׁתְּמוּדַעָה וְאָמַר כֶּתֶנָּא דְּכֶרֶי חִיָּתָא
כִּישְׁתָּא אִכְלָתְהָ מִקְטֵל קִטִּיל יוֹסֵף: לֹב וַיִּקְרַע
יַעֲקֹב שְׂמֹלְתָיו וַיִּשֶׂם שָׁךְ בְּמִתְּנוֹ וַיִּתְּאֲבֵל עַל־
בָּנוּ יָמִים רַבִּים: וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתָיו וַיִּשֶׂם שָׁךְ
בְּמִתְּנוֹ וַיִּתְּאֲבֵל עַל־בָּנוּ יָמִים רַבִּים: וּבְזַע יַעֲקֹב
לְבוּשׁוֹהִי וְאַסֵּר שָׁקָא בְּחֻרְצָה וְאַתְּאֲבֵל עַל בְּרָה
יוֹמִין סְגִיאִין: לֹב וַיִּקְמוּ כָּל־בָּנָיו וְכָל־בְּנֹתָיו
לְנַחֲמוֹ וַיִּמְאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־אֲרַד אֶל־בְּנֵי
אָבִל שְׂאֵלָה וַיִּבְכֶּךְ אוֹתוֹ אָבִיו: וַיִּקְמוּ כָּל־בָּנָיו
וְכָל־בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיִּמְאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־אֲרַד
אֶל־בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה וַיִּבְכֶּךְ אוֹתוֹ אָבִיו: וְקָמוּ כָּל
בְּנוֹהִי וְכָל בְּנֹתָה לְנַחֲמוֹתָה וְסָרִיב לְקַבְּלָא
תַּנְחוּמִין וְאָמַר אַרְי אַחֲוָת לֹת (עַל) בְּרִי כֹד
אַבִּילָא לְשֹׁאֹל וּבְכָא יֵתָה אַבּוּהִי: ל וְהַמְדָּנִים
מִכְּרוּ אוֹתוֹ אֶל־מִצְרַיִם לְפוֹטִיפַר סָרִיס פְּרָעָה

שֶׁר הַטְּבָחִים: וְהַמְדִּינִים מְכָרוּ אוֹתוֹ אֶל־מִצְרַיִם
לְפוֹטִיפָר סָרִיס פֶּרֶעָה שֶׁר הַטְּבָחִים: וּמִדִּינָאֵי זַבִּינוּ
יָתָה לְמִצְרַיִם לְפוֹטִיפָר רַבָּא דְּפֶרֶעָה רַב
קְטוּלָא: פ

רבי' א ויהי בעת ההוא ויגד יהודה מאת אחיו
ויט עד-איש עדלמי ושמו חירה: ויהי בעת
ההוא ויגד יהודה מאת אחיו ויט עד-איש עדלמי
ושמו חירה: והנה בעדנא שהיא נחת יהודה
מלות אחוהי וסָטָא עד גבֵרָא עדלמָאָה ושמה
חירה: ב וירא־שם יהודה בת־איש כְּנַעֲנִי ושמו
שוע ויקחה ויבא אליה: וירא־שם יהודה בת־
איש כְּנַעֲנִי ושמו שוע ויקחה ויבא אליה: וחזא
תמן יהודה בת גֵבֶר תגרא ושמה שוע ונסבה ועל
לֹותָה: ג ותהר ותלד בן ויקרא את־שמו ער:
ותהר ותלד בן ויקרא את־שמו ער: ועדיאת
וילידת בר וקרא ית שמה ער: ד ותהר עוד ותלד
בן ותקרא את־שמו אוֹנָן: ותהר עוד ותלד בן
ותקרא את־שמו אוֹנָן: ועדיאת עוד וילידת בר
ויקרת ית שמה אוֹנָן: ה ותסף עוד ותלד בן ותקרא את־שמו
שלה והנה בכזיב בלדתה אתו: ותסף עוד ותלד בן ותקרא
את־שמו שלה והנה בכזיב בלדתה אתו: ואסיפת
עוד וילידת בר וקרת ית שמה שלה והנה בכזיב
כד ילידת יתה: ו ויקח יהודה אשה לער בכורו
ושמה תמר: ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה
תמר: ונסיב יהודה אתתא לער בוכרה ושמה
תמר: ז ויהי ער בכור יהודה רע כְּנַעֲנִי יהוה
וימתהו יהוה: ויהי ער בכור יהודה רע כְּנַעֲנִי
יהוה וימתהו יהוה: והנה ער בוכרא דיהודה פיש
קדם יי ואמיתה יי: ח ויאמר יהודה לאֹנָן בֶּא
אֶל־אִשְׁתִּי אַחִיד ויבֵּם אֹתָהּ וְהָקָם זֶרַע לְאַחִידִי:
ויאמר יהודה לאֹנָן בֶּא אֶל־אִשְׁתִּי אַחִיד ויבֵּם
אֹתָהּ וְהָקָם זֶרַע לְאַחִידִי: ואמר יהודה לאֹנָן עול
לֹות אמת אחוד ויבֵּם יתָה וְאַקִּים זֶרַעָא לְאַחִידִי:
ט וידע אוֹנָן כִּי לֹא לוֹ יִהְיֶה הַזֶּרַע וְהָיָה

אֶם־בֶּא אֶל־אִשְׁתִּי אַחִיד וישחת ארצה
לבלתי נתן־זרע לאִחָיו: וידע אוֹנָן כִּי לֹא
לוֹ יִהְיֶה הַזֶּרַע וְהָיָה אֶם־בֶּא אֶל־אִשְׁתִּי אַחִיד
וישחת ארצה לבלתי נתן־זרע לאִחָיו: וידע
אוֹנָן אֲרִי לֹא עַל שְׁמָהּ מִתְקַרֵּי זֶרַעָא וְהָיָה כִּד
עֲלִיל לֹות אמת אחוהי ומחבל ארחה על ארעא
כְּדִיל דְּלֹא לְקַיָּמָא זֶרַעָא לְאַחִידִי: י וידע כְּנַעֲנִי
יהוה אֲשֶׁר עָשָׂה ויָמַת גַּם־אֹתוֹ: וידע כְּנַעֲנִי
יהוה אֲשֶׁר עָשָׂה ויָמַת גַּם־אֹתוֹ: ויבאיש קדם יי
די עֶבֶד וְאַמִּית אֶף יָתָה: יא ויאמר יהודה לְתַמָּר
כָּלְתוּ שְׂבִי אֶלְמָנָה בֵּית־אֲבִידִי עַד־יִגְדַּל שְׁלָה בְנִי
כִּי אֲמַר פְּנִימָוֹת גַּם־הוּא כְּאַחִיו וְתִלְדָּה תִמָּר
וְתִשָּׁב בֵּית אֲבִידִי: ויאמר יהודה לְתַמָּר כָּלְתוּ שְׂבִי
אֶלְמָנָה בֵּית־אֲבִידִי עַד־יִגְדַּל שְׁלָה בְנִי כִּי אֲמַר
פְּנִימָוֹת גַּם־הוּא כְּאַחִיו וְתִלְדָּה תִמָּר וְתִשָּׁב בֵּית
אֲבִידִי: ואמר יהודה לְתַמָּר כָּלְתָה תִּכְבִּי אֶרְמֵלָא
בֵּית אֲבִידִי עַד דְּרַבָּא שְׁלָה כְּרִי אֲרִי אֲמַר דְּלִמָּא
יָמוֹת אֶף הוּא כְּאַחִידִי וְאַזְלָת תִּמָּר ויתכבת בית
אֲבוּהָא: יב וירבו הַיָּמִים וְתָמַת בֵּית־שְׁוֹעֵה אִשְׁת־
יהודה וינָחֵם יהודה וַיַּעַל עַל־גִּזְזֵי צֹאנֹהּ הוּא
וְחִירָה רַעְהוּ הַעֲדִלְמִי תִמְנָתָה: וירבו הַיָּמִים
וְתָמַת בֵּית־שְׁוֹעֵה אִשְׁת־יהודה וינָחֵם יהודה וַיַּעַל
עַל־גִּזְזֵי צֹאנֹהּ הוּא וְחִירָה רַעְהוּ הַעֲדִלְמִי תִמְנָתָה:
וסָגִיאוּ יוֹמִיָא וּמִתָּת בֵּית שְׁוֹעֵה אִשְׁת־יהודה
וְאַתְנַחֵם יהודה וסָלִיק עַל גִּזְזֵי עֲנָה הוּא וְחִירָה
רַחֲמָה עַדלְמָאָה לְתִמְנָת: יג ויגד לְתַמָּר לֵאמֹר
הִנֵּה חֲמִידָה עֲלֶיהָ תִמְנָתָה לָנָה צֹאנֹהּ: ויגד לְתַמָּר
לֵאמֹר הִנֵּה חֲמִידָה עֲלֶיהָ תִמְנָתָה לָנָה צֹאנֹהּ: וְאַתְחִנֹּא
לְתַמָּר לְמִימָר הָא חֲמִידָה סָלֵק לְתִמְנָת לְמִיגִז
עֲנָה: יד וְתִסָּר בְּגָדֵי אֶלְמְנוּתָהּ מֵעַלֶּיהָ וְתִכְסֵם
בְּצַעֲיָהּ וְתִתְעַלֶּף וְתִשָּׁב בְּפֶתַח עֵינָיִם אֲשֶׁר
עַל־דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה כִּי רֵאתָה כִּי־גִדַּל שְׁלָה וְהוּא
לֹא־נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה: וְתִסָּר בְּגָדֵי אֶלְמְנוּתָהּ
מֵעַלֶּיהָ וְתִכְסֵם בְּצַעֲיָהּ וְתִתְעַלֶּף וְתִשָּׁב בְּפֶתַח עֵינָיִם

הָעוֹזִים בְּיַד רַעְיוֹ הַעַדְלָמִי לְקַחַת הָעֶרְבוֹן מִיַּד
הָאִשָּׁה וְלֹא מִצָּאָה: וְשֹׁדֵר יְהוּדָה יָת גְּדִיָּא בֶר עֲזִי
בִידָא רַחֲמָה עַד לִמְאָה לְמִסֵּב מִשְׁכּוֹנָא מִידָא
דְּאַתְתָּא וְלֹא אִשְׁכַּחַת: כֹּא וַיִּשְׁאַל אֶת־אֲנָשִׁי
מִקְמָה לֵאמֹר אֵיךְ הִקְדָּשָׁה הוּא בְּעִינִים עַל־
הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ לֹא־הִיְתָה בֹּזֵה קִדְשָׁה: וַיִּשְׁאַל
אֶת־אֲנָשִׁי מִקְמָה לֵאמֹר אֵיךְ הִקְדָּשָׁה הוּא בְּעִינִים
עַל־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ לֹא־הִיְתָה בֹּזֵה קִדְשָׁה: וַיִּשְׁאֵל
יֵת אֲנָשִׁי אַתְּמָה לְמִימַר לְאֵן מִקְדָּשָׁתָא הִיא בְּעִינִין
עַל אֲרָחָא וַאֲמְרוּ לֵית הָכָא מִקְדָּשָׁתָא: כֹּד וַיִּשְׁבֹּב
אֶל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לֹא מִצָּאָתִיהּ וְגַם אֲנָשִׁי הַמְּקוֹם
הַמְּקוֹם אָמְרוּ לֹא־הִיְתָה בֹּזֵה קִדְשָׁה: וַיִּשְׁבֹּב
אֶל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לֹא מִצָּאָתִיהּ וְגַם אֲנָשִׁי הַמְּקוֹם
אָמְרוּ לֹא־הִיְתָה בֹּזֵה קִדְשָׁה: וְתֵב לֹנֹת יְהוּדָה
וַאֲמַר לֹא אִשְׁכַּחַתִּיהּ וְאַף אֲנָשִׁי אַתְּרָא אָמְרוּ לֵית
הָכָא מִקְדָּשָׁתָא: כֹּד וַיֹּאמֶר יְהוּדָה תִּקְחִי־לָהּ פֶּן
נִהְיָ לְבֹז הִנֵּה שְׁלַחְתִּי הַגִּדִי הַזֶּה וְאַתָּה לֹא
מִצָּאָתָהּ: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה תִּקְחִי־לָהּ פֶּן נִהְיָ לְבֹז
הִנֵּה שְׁלַחְתִּי הַגִּדִי הַזֶּה וְאַתָּה לֹא מִצָּאָתָהּ: וַאֲמַר
יְהוּדָה תִּסֵּב לָהּ דִּילְמָא נִהְיָ לְחֹדֶף הָא שְׁדָרִית
גְּדִיָּא הָדִין וְאַתָּה לֹא אִשְׁכַּחַתָּהּ: כֹּד וַיְהִי | כְּמִשְׁלֵשׁ
חֳדָשִׁים וַיֵּגֶד לִיהוּדָה לֵאמֹר וְנִתַּל תִּמְרָא כְּלָתִךְ
וְגַם הִנֵּה הָרָה לְזִנְיָנִים וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיָּאוּהָ
וְתִשְׁרָף: וַיְהִי | כְּמִשְׁלֵשׁ חֳדָשִׁים וַיֵּגֶד לִיהוּדָה
לֵאמֹר וְנִתַּל תִּמְרָא כְּלָתִךְ וְגַם הִנֵּה הָרָה לְזִנְיָנִים
וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיָּאוּהָ וְתִשְׁרָף: וְהָיָה כְּתִלְתּוֹת
יִרְחָא וְאַתְחִנּוּא לִיהוּדָה לְמִימַר וַיִּצָּאֵת תִּמְרָא כְּלָתִךְ
וְאַף הָא מַעֲדִיָּא לְזִנּוּתָא וַאֲמַר יְהוּדָה אִפְקִיָּה
וְתִתְּקֹד: כֹּד הוּא מוֹצָאֵת וְהִיא שְׁלַחָה אֶל־
חֲמִיָּה לֵאמֹר לֹאִישׁ אֲשֶׁר־אַלָּה לֹא אֲנִכִּי הָרָה
וְתֹאמַר הַכֹּרֶן־נָא לְמִי הַחֲתָמַת וְהַפְתִּילִים
וְהַמְּטָה הָאֵלֶּה: הוּא מוֹצָאֵת וְהִיא שְׁלַחָה אֶל־
חֲמִיָּה לֵאמֹר לֹאִישׁ אֲשֶׁר־אַלָּה לֹא אֲנִכִּי הָרָה
וְתֹאמַר הַכֹּרֶן־נָא לְמִי הַחֲתָמַת וְהַפְתִּילִים וְהַמְּטָה

אֲשֶׁר עַל־דֶּרֶךְ תִּמְנָתָהּ כִּי רָאָתָה כִּי־גָדַל שְׁלָהּ
וְהוּא לֹא־נִתְּנָה לֹא לָאִשָּׁה: וְאַעֲדִיָּאֵת לְבוּשִׁי
אַרְמְלוּתָהּ מִנָּה וְאַתְּפִיָּאֵת בְּעִיפָא וְאַתְּקַנַּת
וַיִּתִּיבַת בְּפָרָשׁוֹת עֵינִין דִּי עַל אֵרַח תִּמְנַת אָרִי
חֲזוּת אָרִי רְכָא שְׁלָה וְהִיא לֹא אַתְּיָהִיבַת לָהּ
לְאַנְתּוּ: טו וַיִּרְאָהָ יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזִנְיָה כִּי
כִּסְתָּהּ פְּנִיָּה: וַיִּרְאָהָ יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזִנְיָה כִּי
כִּסְתָּהּ פְּנִיָּה: וְחִזָּאָה יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ כְּנִפְקַת בְּרָא
אָרִי כְּסִיָּאֵת אִפְקָא: טז וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל־הַדֶּרֶךְ
וַיֹּאמֶר הִכְהֵנָּא אָבּוּא אֵלֶיךָ כִּי לֹא יָדַע כִּי
כָּלְתוּ הוּא וְתֹאמַר מַה־תִּתֶּן־לִי כִּי תָבּוּא אֵלַי:
וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר הִכְהֵנָּא אָבּוּא אֵלֶיךָ
כִּי לֹא יָדַע כִּי כָּלְתוּ הוּא וְתֹאמַר מַה־תִּתֶּן־לִי כִּי
תָבּוּא אֵלַי: וְסָטָא לֹתָהּ לְאַרְחָא וַאֲמַר הִכִּי כַעַן
אִיעוּל לִוְתִּיךְ אָרִי לֹא יָדַע אָרִי כָּלְתָהּ הִיא וְאַמְרַת
מַה תִּתֶּן לִי אָרִי תִיעוּל לֹתִי: יז וַיֹּאמֶר אֲנִכִּי
אֲשַׁלַּח גְּדִי־עִינִים מִן־הַצֹּאֵן וְתֹאמַר אִם־תִּתֶּן
עֶרְבוֹן עַד שְׁלַחְךָ: וַיֹּאמֶר אֲנִכִּי אֲשַׁלַּח גְּדִי־עִינִים
מִן־הַצֹּאֵן וְתֹאמַר אִם־תִּתֶּן עֶרְבוֹן עַד שְׁלַחְךָ:
וַאֲמַר אָנָּא אֲשַׁלַּח גְּדִי בֶר עֲזִי מִן עֲנָא וְאַמְרַת אִם
תִּתֶּן מִשְׁכּוֹנָא עַד דְּתִשְׁלַח: יח וַיֹּאמֶר מַה הָעֶרְבוֹן
אֲשֶׁר אֶתֶּן־לְךָ וְתֹאמַר חֲתָמִךְ וּפְתִילֶךְ וּמִטְרָךְ
אֲשֶׁר בִּידֶךְ וַיִּתֵּן־לָהּ וַיָּבֵא אֵלֶיהָ וַתַּהַר לֹא:
וַיֹּאמֶר מַה הָעֶרְבוֹן אֲשֶׁר אֶתֶּן־לְךָ וְתֹאמַר חֲתָמִךְ
וּפְתִילֶךְ וּמִטְרָךְ אֲשֶׁר בִּידֶךְ וַיִּתֵּן־לָהּ וַיָּבֵא אֵלֶיהָ
וַתַּהַר לֹא: וַאֲמַר מַה מִּשְׁכּוֹנָא דִּי אֶתֶּן לְךָ וְאַמְרַת
עֲזָקְתִּךְ וְשׁוּשְׁפִיךְ וְחוּטְרִיךְ דִּי בִידֶךְ וַיִּהֲב לָהּ וְעַל
לֹתָהּ וְעַדִּיָּאֵת לָהּ: יט וַתִּקֶּם וַתִּלְךָ וַתִּסַּר צַעֲיָפָהּ
מִעֲלֶיהָ וַתִּלְבָּשׁ בְּגָדִי אֲלֻמְנוּתָהּ: וַתִּקֶּם וַתִּלְךָ
וַתִּסַּר צַעֲיָפָהּ מִעֲלֶיהָ וַתִּלְבָּשׁ בְּגָדִי אֲלֻמְנוּתָהּ:
וְקָמַת וְאַזְלַת וְאַעֲדִיָּאֵת צִיפָה מִנָּה וּלְבִישַׁת
לְבוּשִׁי אַרְמְלוּתָהּ: כ וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת־גְּדִי
הָעוֹזִים בְּיַד רַעְיוֹ הַעַדְלָמִי לְקַחַת הָעֶרְבוֹן מִיַּד
הָאִשָּׁה וְלֹא מִצָּאָה: וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת־גְּדִי

האלה: היא מתפקא והיא שלחת לחמוהא למימר לגבר די אלן דילה מנה אנא מעדיא ואמרת אשתמודע כען למן עזקתא ושושפא וחוטרא האלין: כו ויפר יהודה ויאמר צדקה מפני כיעלפן לאנתתיה לשלה בני ולא יוסף עוד לדעתה: ויפר יהודה ויאמר צדקה מפני כיעלפן לאנתתיה לשלה בני ולא יוסף עוד לדעתה: ואשתמודע יהודה ואמר זכאה מני מעדיא ארי על כן לא יקבמה לשלה ברי ולא אוסיף עוד למידעה: כז ויהי בעת לרתה והנה תאומים בבטנה: ויהי בעת לרתה והנה תאומים בבטנה: והנה בעדן דמילדה והא תיומין במעקה: כח ויהי בלרתה ויתנוד ותקח המילדת ותקשר עלידו שני לאמר זה יצא ראשונה: ויהי בלרתה ויתנוד ותקח המילדת ותקשר עלידו שני לאמר זה יצא ראשונה: והנה במילדה ויהי יתאב ונסיבת חיתא וקטרת על ידה זהוריתא למימר דין נפק קדמאה: כט ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ: ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ: והנה כד אטיב ידה והא נפק אחוהי ואמרת מה תקוף סגי עליך למתקף וקרא שמה פרץ: ל ואחר יצא אחיו אשר עלידו השני ויקרא שמו זרח: ואחר יצא אחיו אשר עלידו השני ויקרא שמו זרח: ובתר כן נפק אחוהי די על ידה זהוריתא וקרא שמה זרח: ס חמישי א ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סרים פרעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדו שמה: ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סרים פרעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדו שמה: ויוסף אפתת למצרים וזכנה פוטיפר רבא דפרעה רב קטוליא גבר מצראה

מידא דערבאי די אחתוהי לתמן: ג ויהי יהודה אתיוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי: ויהי יהודה אתיוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי: והנה מימרא דיי בסעדה דיוסף והנה גבר מצליח והנה בבית רבונה מצראה: ד וירא אדניו כי יהודה אתו וכל אשר הוא עשה יהודה מצליח בידו: וירא אדניו כי יהודה אתו וכל אשר הוא עשה יהודה מצליח בידו: ונתן רבונה ארי מימרא דיי בסעדה וכל די הוא עבד יי מצליח בידה: ה וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו ויפקדהו עלביתו וכל ישי לו נתן בידו: וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו ויפקדהו עלביתו וכל ישי לו נתן בידו: ואשכח יוסף רחמין בעינוהי ושמש יתה ומנה על ביתה וכל די אית לה מסר בידה: ויהי מאז הפקיד אתו בביתו ועל כל אשר ישי לו ויברך יהודה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת יהודה בכל אשר ישי לו בבית ובשרה: ויהי מאז הפקיד אתו בביתו ועל כל אשר ישי לו ויברך יהודה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת יהודה בכל אשר ישי לו בבית ובשרה: והנה מעדן דמני יתה בביתה ועל כל די אית לה וברך יי ית בית מצראה בדיל יוסף והנה ברפתא דיי בכל די אית לה בביתא ובחקלא: ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אסיהלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה: ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אסיהלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה: ושבק כל די לה בידא דיוסף ולא ידע עמה מדעם אלהין לחמא די הוא אכל והנה יוסף שפיר בריא ויאי בחווא: ששי ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אליוסף ותאמר שכבה עמי: ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את

עֵינֶיהָ אֶל־יוֹסֵף וְהָאֹמֶר שִׁכְבָּה עִמִּי: וְהָיָה כִּדְמִי
 פִּתְגָמָא הָאֲלִין וְזָקַפְתָּ אֶתְּ רַבּוֹנָה יֵת עֵינֶיהָ
 לְיוֹסֵף וְאָמְרָת שְׂכֹב עִמִּי: ^ח וַיִּמָּאֵן ^א וַיֹּאמֶר
 אֶל־אִשְׁתּוֹ אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא־יֵדַע אֵתִי מִה־
 בִּבְיָת וְכָל אֲשֶׁר־יֵשְׁלוּ נָתַן בְּיָדִי: וַיִּמָּאֵן ^א וַיֹּאמֶר
 אֶל־אִשְׁתּוֹ אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא־יֵדַע אֵתִי מִה־בִּבְיָת
 וְכָל אֲשֶׁר־יֵשְׁלוּ נָתַן בְּיָדִי: וְסָרִיב וְאָמַר לוֹת אֶתְּ
 רַבּוֹנָה הָאֵ רַבּוֹנִי לֹא יָדַע עִמִּי מִה־דִּבְכִּיתָא וְכָל
 דִּי אֵית לָהּ מִסֵּר בְּיָדִי: ^ט אֵינְנָה גְדוֹלָה בִּבְיָת הִנֵּה
 מִמֶּנִּי וְלֹא־חֲשָׁד מִמֶּנִּי מְאוּמָה כִּי אִם־אוֹתָךְ
 בְּאֲשֶׁר אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאִידָא אַעֲשֶׂה הַרְעָה הַגְדֹּלָה
 הַזֹּאת וְחֲטָאתִי לֵאלֹהִים: אֵינְנָה גְדוֹלָה בִּבְיָת הִנֵּה
 מִמֶּנִּי וְלֹא־חֲשָׁד מִמֶּנִּי מְאוּמָה כִּי אִם־אוֹתָךְ בְּאֲשֶׁר
 אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאִידָא אַעֲשֶׂה הַרְעָה הַגְדֹּלָה הַזֹּאת
 וְחֲטָאתִי לֵאלֹהִים: לִיתְהִי רַב בְּבִיתָא הַדִּין מִנִּי וְלֹא
 מִנֵּע מִנִּי מִדַּעַם אֶלְהִין יִתִּיךְ בְּדִיל אֶתְּ אֶתְתָּה
 וְאֶכְדִּין אַעֲבִיד בִּישְׁתָּא רַבְתָּא הָדָא וְאֶחָוִב קָדָם יִי:
 וַיְהִי כִּדְבָרָה אֶל־יוֹסֵף יוֹם ^א יוֹם וְלֹא־שָׁמַע
 אֱלֹהִי לְשֹׁכֵב אֶצְלָה לְהַיּוֹת עִמָּה: וַיְהִי דְבַרְהָ
 אֶל־יוֹסֵף יוֹם ^א יוֹם וְלֹא־שָׁמַע אֱלֹהִי לְשֹׁכֵב אֶצְלָה
 לְהַיּוֹת עִמָּה: וְהָיָה כִּד מְלִילַת עִם יוֹסֵף יוֹם יוֹם
 וְלֹא קָבִיל מִנָּה לְמִשְׁכָּב לְוֹתָה לְמַהְיִי עִמָּה:
^{יא} וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא תְּבִיתָה לַעֲשׂוֹת
 מְלֹאכְתָּהּ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי תְּבִית שֵׁם בִּבְיָת:
 וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא תְּבִיתָה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתָּהּ
 וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי תְּבִית שֵׁם בִּבְיָת: וְהָיָה כִּיּוֹמָא
 הַדִּין וְעַל לְבִיתָא לְמַבְדֵּק בְּכַתְבֵּי חֲשַׁבְנָה וְלִית
 אָנֹשׁ מֵאֲנָשֵׁי בִיתָא תִּמְן בְּבִיתָא: ^{יב} וְתַתְּפִשְׁהוּ
 בְּכַנְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָּה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס
 וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וְתַתְּפִשְׁהוּ בְּכַנְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָּה
 עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וְאַחֲדָתָהּ
 בְּלָבוּשָׁה לְמִימַר שְׂכֹב עִמִּי וְשָׁבְקָה לְלָבוּשָׁה
 בִּידָהּ וְעָרַק וְנָפַק לְשׁוּקָא: ^{יג} וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ כִּי
 עֹזֵב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס הַחוּצָה: וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ

כִּי־עֹזֵב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס הַחוּצָה: וְהָיָה כִּד חֲזוֹת
 אֲרִי שְׁבָקָה לְלָבוּשָׁה בִּידָהּ וְעָרַק לְשׁוּקָא:
 י וְתַקְרָא לְאֲנָשֵׁי בִיתָהּ וְהָאֹמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ
 הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עֹבְרִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב
 עִמִּי וְאֶקְרָא בְּקוֹל גְּדוֹל: וְתַקְרָא לְאֲנָשֵׁי בִיתָהּ
 וְהָאֹמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עֹבְרִי
 לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב עִמִּי וְאֶקְרָא בְּקוֹל גְּדוֹל:
 וְקִרְתָּ לְאֲנָשֵׁי בִיתָהּ וְאָמְרָת לְהוֹן לְמִימַר חֲזוּ אֵתִי
 לָנָא גְבָרָא עֹבְרָא לְחִיכָא כְּנָא עַל לוֹתִי לְמִשְׁכָּב
 עִמִּי וְקִרְיָת בְּקָלָא רַבָּא: ^{יז} וַיְהִי כְּשָׁמְעוּ כִּי־
 הִרְיָמִתִּי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיִּנָּס
 וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וַיְהִי כְּשָׁמְעוּ כִּי־הִרְיָמִתִּי קוֹלִי
 וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וְהָיָה
 כִּד שָׁמַע אֲרִי אֲרִימִית קָלִי וְקִרְיָת וְשָׁבְקָה
 לְלָבוּשָׁה לוֹתִי וְעָרַק וְנָפַק לְשׁוּקָא: ^{יח} וְתַנַּח בְּגָדוֹ
 אֶצְלָה עַד־בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל־בֵּיתוֹ: וְתַנַּח בְּגָדוֹ
 אֶצְלָה עַד־בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל־בֵּיתוֹ: וְאַחֲתָתָהּ לְלָבוּשָׁה
 לוֹתָה עַד דַּעַל רַבּוֹנָה לְבִיתָה: ^{יט} וְתַדְבֵּר אֱלֹו
 בְּדִבְרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא אֵלַי הָעֹבֵד הָעֹבְרִי
 אֲשֶׁר־הִבְאֵת לָנוּ לְצַחֵק בִּי: וְתַדְבֵּר אֱלֹו בְּדִבְרִים
 הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא אֵלַי הָעֹבֵד הָעֹבְרִי אֲשֶׁר־הִבְאֵת
 לָנוּ לְצַחֵק בִּי: וּמְלִילַת עִמָּה כְּפִתְגָמָא הָאֲלִין
 לְמִימַר עַל לוֹתִי עֹבְדָא עֹבְדָא דִּי אִתְּמִיתָא לָנָא
 לְחִיכָא בִּי: ^י וַיְהִי כִּהְרִימִי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב
 בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיִּנָּס הַחוּצָה: וַיְהִי כִּהְרִימִי קוֹלִי
 וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיִּנָּס הַחוּצָה: וְהָיָה כִּד
 אֲרִימִית קָלִי וְקִרְיָת וְשָׁבְקָה לְלָבוּשָׁה לוֹתִי וְעָרַק
 לְשׁוּקָא: ^י וַיְהִי כְּשָׁמְעוּ אֲדֹנָיו אֶת־דְּבָרֵי אִשְׁתּוֹ
 אֲשֶׁר דִּבְרָה אֵלָיו לֵאמֹר בְּדִבְרִים הָאֵלֶּה עָשָׂה
 לִי עֹבֵדְךָ וַיַּחַר אָפוּ: וַיְהִי כְּשָׁמְעוּ אֲדֹנָיו אֶת־דְּבָרֵי
 אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְרָה אֵלָיו לֵאמֹר בְּדִבְרִים הָאֵלֶּה
 עָשָׂה לִי עֹבֵדְךָ וַיַּחַר אָפוּ: וְהָיָה כִּד שָׁמַע רַבּוֹנָה
 יֵת פִּתְגָמִי אֶתְתָּה דִּי מְלִילַת עִמָּה לְמִימַר
 כְּפִתְגָמָא הָאֲלִין עֹבֵד לִי עֹבֵדְךָ וְתַקַּף רַגְזָהּ:

כ וַיִּקַּח אֲדֹנֵי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיַּתְּנֵהוּ אֶל־בֵּית הַפֶּהָר
 מִקְלֹם אֲשֶׁר־אֲסִירֵי כְּתִיב אֲסוּרֵי קְרִי הַמִּלְכָּד
 אֲסוּרִים וַיְהִי־שָׁם בְּבֵית הַפֶּהָר: וַיִּקַּח אֲדֹנֵי יוֹסֵף
 אֹתוֹ וַיַּתְּנֵהוּ אֶל־בֵּית הַפֶּהָר מִקְלֹם אֲשֶׁר־אֲסִירֵי
 הַמִּלְכָּד אֲסוּרִים וַיְהִי־שָׁם בְּבֵית הַפֶּהָר: וַנְּסִיב
 רַבּוֹנָה דְיוֹסֵף יְתֵהּ וּמִנֵּה לְבֵית אֲסִירֵי אֶתֶר דִּי
 אֲסִירֵי מִלְכָּא אֲסִירִין וְהָהּ תַּמָּן בְּבֵית אֲסִירֵי:
 כא וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף וַיְטַ אֱלֹו חֶסֶד וַיִּתֵּן חֲזֹו
 בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית־הַפֶּהָר: וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף וַיְטַ
 אֱלֹו חֶסֶד וַיִּתֵּן חֲזֹו בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית־הַפֶּהָר: וְהָהּ
 מִימְרָא דִּי בְּסַעֲדָה דְיוֹסֵף וַנְּגַד לֵה חֶסֶדָּא וַיְהִיבָהּ
 לְרַחֲמִין בְּעֵינֵי רַב בֵּית אֲסִירֵי: כב וַיִּתֵּן שַׂר
 בֵּית־הַפֶּהָר בְּיַד־יוֹסֵף אֶת כָּל־הָאֲסִירִים אֲשֶׁר
 בְּבֵית הַפֶּהָר וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם הוּא
 הָיָה עֹשֶׂה: וַיִּתֵּן שַׂר בֵּית־הַפֶּהָר בְּיַד־יוֹסֵף אֶת
 כָּל־הָאֲסִירִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַפֶּהָר וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
 עֹשִׂים שָׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה: וּמִנֵּי רַב בֵּית אֲסִירֵי
 בְּיַד דְיוֹסֵף יְת כָּל אֲסִירֵי דִי בְּבֵית אֲסִירֵי וַיִּת
 כָּל דִּי עֲבָדִין תַּמָּן עַל מִימְרָה הָהּ מִתְעַבֵּד:
 כג אֵין שַׂר בֵּית־הַפֶּהָר רָאָה אֶת־כָּל־מְאוּמָּה
 בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר יְהוָה אֹתוֹ וְאֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה יְהוָה
 מַצְלִיחַ: אֵין שַׂר בֵּית־הַפֶּהָר רָאָה אֶת־כָּל־
 מְאוּמָּה בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר יְהוָה אֹתוֹ וְאֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה
 יְהוָה מַצְלִיחַ: לִית רַב בֵּית אֲסִירֵי חֲזִי יְת כָּל סִרְחָן
 בִּידָה בְּדִי מִימְרָא דִּי בְּסַעֲדָה וְדִי הוּא עֲבַד יִי
 מַצְלַח: פ

שְׂבִיעִי א וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חֲטָאוּ מִשְׁקָה
 מִלְכָּד־מַצְרִים וְהָאֵפָה לְאֲדֹנֵיהֶם לְמִלְכָּד מַצְרִים:
 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חֲטָאוּ מִשְׁקָה מִלְכָּד־
 מַצְרִים וְהָאֵפָה לְאֲדֹנֵיהֶם לְמִלְכָּד מַצְרִים: וְהָהּ
 בְּתַר פִּתְגָמָיָא הָאֵלִין סִרְחוּ שְׁקִיא מִלְכָּא דְּמַצְרִים
 וּנְחִתוּמֵי לְרַבּוֹנֵיהוֹן לְמִלְכָּא דְּמַצְרִים: כ וַיִּקְצָץ
 פְּרַעֲהַ עַל שְׁנֵי סְרִיסוֹ עַל שַׂר הַמִּשְׁקִים וְעַל שַׂר
 הָאוֹפִים: וַיִּקְצָץ פְּרַעֲהַ עַל שְׁנֵי סְרִיסוֹ עַל שַׂר

הַמִּשְׁקִים וְעַל שַׂר הָאוֹפִים: וַיִּגְזַר פְּרַעֲהַ עַל תְּרִין
 רַב־רַבּוֹנֵי עַל רַב שְׁקִי וְעַל רַב נְחִתוּמֵי: ז וַיִּתֵּן
 אֹתָם בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַמִּשְׁקִים אֶל־בֵּית
 הַפֶּהָר מִקְלֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אֲסוּר שָׁם: וַיִּתֵּן אֹתָם
 בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַמִּשְׁקִים אֶל־בֵּית הַפֶּהָר מִקְלֹם
 אֲשֶׁר יוֹסֵף אֲסוּר שָׁם: וַיְהִיב יְתָהוֹן בְּמִשְׁרָא בֵּית
 רַב קְטוּלִיָּא לְבֵית אֲסִירֵי אֶתֶר דִּי יוֹסֵף אֲסִיר תַּמָּן:
 ח וַיִּפְקֹד שַׂר הַמִּשְׁקִים אֶת־יוֹסֵף אֹתָם וַיִּשְׁרַת
 אֹתָם וַיְהִי יָמִים בְּמִשְׁמַר: וַיִּפְקֹד שַׂר הַמִּשְׁקִים
 אֶת־יוֹסֵף אֹתָם וַיִּשְׁרַת אֹתָם וַיְהִי יָמִים בְּמִשְׁמַר:
 וּמִנֵּי רַב קְטוּלִיָּא יְת יוֹסֵף עֲמָהוֹן וְשִׁמְשׁ יְתָהוֹן
 וְהָוּ יוֹמִין בְּמִשְׁרָא: ה וַיִּחְלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ
 חֲלֹמוֹ בְּלֵילָה אֶחָד אִישׁ בְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמִּשְׁקָה
 וְהָאֵפָה אֲשֶׁר לְמִלְכָּד מַצְרִים אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית
 הַפֶּהָר: וַיִּחְלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלֵילָה
 אֶחָד אִישׁ בְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמִּשְׁקָה וְהָאֵפָה אֲשֶׁר
 לְמִלְכָּד מַצְרִים אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית הַפֶּהָר: וַיִּחְלְמוּ
 חֲלֹמָא תְּרוּיָהוֹן גְּבַר חֲלֹמָה בְּלֵילָה חַד גְּבַר
 כְּפוּשָׁרֵן חֲלֹמָה שְׁקִיא וּנְחִתוּמֵי דִי לְמִלְכָּא
 דְּמַצְרִים דִּי אֲסִירִין בְּבֵית אֲסִירֵי: ו יִבְא אֱלֹוֹתָם
 יוֹסֵף בְּבִקְר וַיִּרְא אֹתָם וְהִנֵּם וְעֵפִים: וַיִּבְא
 אֱלֹוֹתָם יוֹסֵף בְּבִקְר וַיִּרְא אֹתָם וְהִנֵּם וְעֵפִים: וְאַתָּא
 לְוִתְהוֹן יוֹסֵף בְּצִפְרָא וְחֲזָא יְתָהוֹן וְהָא אֲנִין
 נְסִיסִין: ז וַיִּשְׁאַל אֶת־סְרִיסֵי פְּרַעֲהַ אֲשֶׁר אֹתוֹ
 בְּמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנִיכֶם רָעִים
 הַיּוֹם: וַיִּשְׁאַל אֶת־סְרִיסֵי פְּרַעֲהַ אֲשֶׁר אֹתוֹ בְּמִשְׁמַר
 בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנִיכֶם רָעִים הַיּוֹם: וְשָׂאֵל
 יְת רַב־רַבּוֹי פְּרַעֲהַ דִּי עֲמָה בְּמִשְׁרָא בֵּית רַבּוֹנָה
 לְמִימְרָא מָא דִּין אֲפִיכוֹן בִּישִׁין יוֹמָא דִּין:
 ח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חֲלָמְנוּ וּפִתְרָא אֵין אֹתוֹ
 וַיֹּאמְרוּ אֵלָהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לְאֱלֹהִים פִּתְרָנִים
 סְפָרִינָא לִי: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חֲלָמְנוּ וּפִתְרָא אֵין
 אֹתוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלָהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לְאֱלֹהִים פִּתְרָנִים
 סְפָרִינָא לִי: וַיֹּאמְרוּ לֵה חֲלֹמָא חֲלָמְנָא וּפִשֵׁר לִית

לה ואמר להון יוסף הלא מן קדם יי פושון חלמא אשתעו כען לי: ט ויספר שר־המשקים את־חלמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה־גִגְפֹן לִפְנֵי: ויספר שר־המשקים את־חלמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה־גִגְפֹן לִפְנֵי: ואשתעי רב שקי ית חלמה לְיוֹסֵף וַאֲמַר לֵה בְּחֻלְמִי וְהָא גִּוּפְנָא קָדְמִי: י ובגפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה נצה הבשילו אשכלתיה ענבים: ובגפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה נצה הבשילו אשכלתיה ענבים: ובגופנא תלתא שבשין והיא כד אפרחת אפקת לבלבין ואניצת גץ בשילו אתפלתהא ענבין: יא וכוס פרעה בדי ואקח את־הענבים ואשחט אתם אל־כוס פרעה ואתן את־הכוס על־כף פרעה: וכוס פרעה בדי ואקח את־הענבים ואשחט אתם אל־כוס פרעה ואתן את־הכוס על־כף פרעה: וכסא דפרעה בידי ונסיבת ית ענביא ועצריית יתהון לכסא דפרעה ויהבית ית כסא על ידא דפרעה: יב וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרוֹנִי שְׁלֹשֶׁת הַשָּׁנִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרוֹנִי שְׁלֹשֶׁת הַשָּׁנִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: וַאֲמַר לֵה יוֹסֵף דִּין פִּשְׁרְנָה תִּלְתָּא שְׁבַשְׁיִן תִּלְתָּא יוֹמִין אַנּוּן: יג בעוד י שלשת ימים ישא פרעה את־ראשֹׁד וְהַשִּׁיבֵךְ עַל־כִּנּוֹךְ וְנִתְּתָ כּוֹס־פְּרֹעָה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרָאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִית מִשְׁקָהוּ: בעוד י שלשת ימים ישא פרעה את־ראשֹׁד וְהַשִּׁיבֵךְ עַל־כִּנּוֹךְ וְנִתְּתָ כּוֹס־פְּרֹעָה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרָאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִית מִשְׁקָהוּ: בסוף תלתא יומין ידברנא פרעה ית רישך וימיכנא על שמושך ותתן כסא דפרעה בידה כהלכתא קדמא די הניתא משקי לה: יד כי אם־זכרתני אתך פֶּאֶשֶׁר יִיטֵב לָךְ וְעִשְׂתִּינָא עִמָּדִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּנִי אֶל־פְּרֹעָה וְהִזְצֵאתִנִי מִן־הַבַּיִת הַזֶּה: כי אם־זכרתני אתך פֶּאֶשֶׁר יִיטֵב לָךְ וְעִשְׂתִּינָא עִמָּדִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּנִי

אל־פְּרֹעָה וְהִזְצֵאתִנִי מִן־הַבַּיִת הַזֶּה: אֵלֶּהּ תִּדְבָּרְנִי עִמָּךְ כִּד יִיטֵב לָךְ וְתַעֲבֹד כַּעַן עִמִּי טִיבוֹ וְתִדְבָּר עֲלֵי קָדָם פְּרֹעָה וְתַפְקִנִי מִן בַּיִת אֲסִירָא הָדִין: טו כִּי־גִנֵּב גִּנְבֹתִי מֵאֶרֶץ הָעֶבְרָיִם וְגַם־פָּה לֹא־עֲשִׂיתִי מֵאוֹמֶה כִּי־שָׁמוּ אֹתִי בְּבוֹר: כִּי־גִנֵּב גִּנְבֹתִי מֵאֶרֶץ הָעֶבְרָיִם וְגַם־פָּה לֹא־עֲשִׂיתִי מֵאוֹמֶה כִּי־שָׁמוּ אֹתִי בְּבוֹר: אֲרִי מִגִּנֵּב גִּנְבָא מֵאַרְעָא דְעֶבְרָאִי וְאַף הָכָא לֹא עֲבָדִית מַדְעָם אֲרִי שׁוֹיֵאוֹ יְתִי בַּבַּיִת אֲסִירִי: טז וַיֵּרָא שְׂרָה־אֵפִים כִּי טוֹב פֶּתֶר וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹסֵף אַף־אֲנִי בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סֵלִי חֲרִי עַל־רֹאשִׁי: וַיֵּרָא שְׂרָה־אֵפִים כִּי טוֹב פֶּתֶר וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹסֵף אַף־אֲנִי בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סֵלִי חֲרִי עַל־רֹאשִׁי: וַחֲזָא רַב נַחְתוּמִי אֲרִי יֵאוֹת פֶּשֶׁר וַאֲמַר לְיוֹסֵף אַף אָנָּה בְּחֻלְמִי וְהָא תִּלְתָּא סֵלִין דְּחִירוֹ עַל רִישִׁי: יז ובפל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אפה והעוף אכל אתם מן־הפל מעל ראשי: ובפל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אפה והעוף אכל אתם מן־הפל מעל ראשי: ובסלא עלאה מכל מיכל פרעה עובד נחתום ועופא אכל יתהון מן סלא מעלוי רישי: יח וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרוֹנִי שְׁלֹשֶׁת הַסֵּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרוֹנִי שְׁלֹשֶׁת הַסֵּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: וַאֲתַב יוֹסֵף וַאֲמַר דִּין פִּשְׁרְנָה תִּלְתָּא סֵלִין תִּלְתָּא יוֹמִין אַנּוּן: יט בעוד י שלשת ימים ישא פרעה את־ראשֹׁד מַעְלִיד וְתִלְתָּ אֹתָךְ עַל־עֵץ וְאֵכָל הָעוֹף אֶת־בִּשְׂרֹךְ מַעְלִיד: בעוד י שלשת ימים ישא פרעה את־ראשֹׁד מַעְלִיד וְתִלְתָּ אֹתָךְ עַל־עֵץ וְאֵכָל הָעוֹף אֶת־בִּשְׂרֹךְ מַעְלִיד: בסוף תלתא יומין יעדי פרעה ית רישך מנא ויצלוב יתך על צליכא ויכול עופא ית בשרך מנא: מפסוד כ ויהי י ביום השלישי יום הולדת את־פרעה ויעש משתה לכל־עבדיו וישא את־ראש י שר המשקים ואת־ראש שר האפים

בַּתוֹךְ עֲבָדָיו: וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלֵּדָת
 אֶת־פֶּרְעָה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל־עַבְדָּיו וַיֵּשֶׂא אֶת־
 רֹאשׁ | שָׂר הַמִּשְׁקִים וְאֶת־רֹאשׁ שָׂר הָאֲפִים בַּתוֹךְ
 עַבְדָּיו: וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה יוֹמָא בֵּית וּלְדָא
 דְּפֶרְעָה וַעֲבַד מִשְׁתֵּיָא לְכָל עַבְדֵּיהּ וְאִדְכֵּר יֵת
 רִישׁ רַב שְׁקִי וַיֵּת רִישׁ רַב נַחְתּוּמִּי בְּגוֹ עַבְדֵּיהּ:
 כֹּא וַיֵּשֶׁב אֶת־יֵשָׁר הַמִּשְׁקִים עַל־מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן
 הַכּוֹס עַל־כַּף פֶּרְעָה: וַיֵּשֶׁב אֶת־יֵשָׁר הַמִּשְׁקִים
 עַל־מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל־כַּף פֶּרְעָה: וְאֵתִיב יֵת

רַב שְׁקִי עַל שְׁקִיּוּתָהּ וַיְהִי יֵת פָּסָא עַל יָדָא
 דְּפֶרְעָה: כֹּא וְאֵת שָׂר הָאֲפִים תִּלָּה בְּאִשְׁר פֶּתֶר
 לָהֶם יוֹסֵף: וְאֵת שָׂר הָאֲפִים תִּלָּה בְּאִשְׁר פֶּתֶר
 לָהֶם יוֹסֵף: וַיֵּת רַב נַחְתּוּמִּי צָלַב כְּמָא דִּי פֶשֶׁר
 לַהוֹן יוֹסֵף: כֹּא וְלֹא־זָכַר שְׂרֵי־הַמִּשְׁקִים אֶת־יוֹסֵף
 וַיִּשְׁכַּחְהוּ: וְלֹא־זָכַר שְׂרֵי־הַמִּשְׁקִים אֶת־יוֹסֵף
 וַיִּשְׁכַּחְהוּ: וְלֹא דְכִיר רַב שְׁקִי יֵת יוֹסֵף וְאִנְשֵׁיהּ:
 פ פ פ

ק"ב פסוקים, יב"ק סימן.

הפטרת וישב לשמו"ת בעמוס פרק ב

ב וְכֹה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל־אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבֵנּוּ עַל־מִכְרָם בַּכֶּסֶף צְדִיק
 וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נְעֻלִים: ה' הַשָּׂאֲפִים עַל־עַפְרָאֲרֵץ בְּרֹאשׁ דָּלִים וְדֹרֵךְ עֲנָוִים יָפוּ וְאִישׁ וְאִבְיוֹן יִלְכּוּ
 אֶל־הַנְּעֻרָה לְמַעַן חָלָל אֶת־שֵׁם קְדֹשִׁי: ח' וְעַל־בְּגָדִים חֲבִלִים יָפוּ אֶצֶל כָּל־מוֹזַבֵּחַ וַיִּין עֲנוּשִׁים יִשְׁתּוּ
 בֵּית אֱלֹהֵיהֶם: ט' וְאֶנְכִּי הִשְׁמַדְתִּי אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כָּגְבָה אֲרָזִים גִּבְהוֹ וְחֶסֶן הוּא
 כְּאֵלֹנִים וְאֲשַׁמִּיד פְּרִיז מִמֶּעַל וְשִׁרְשֻׁיו מִתַּחַת: י' וְאֶנְכִּי הִעֲלִיתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאִלֶּךְ
 אֶתְכֶם בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה לְרֶשֶׁת אֶת־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי: י"א וְאָקִים מִבְּנֵיכֶם לְנָבִיאִים וּמַבְחֹרִיכֶם
 לְנֹזְרִים הָאֵף אֵין־זֹאת בְּנִי יִשְׂרָאֵל נֹאם־יְהוָה: י"ב וַתִּשְׁקוּ אֶת־הַנְּזֹרִים יֵין וְעַל־הַנְּבִיאִים צִוִּיתֶם לֵאמֹר
 לֹא תִנָּבְאוּ: י"ג הִנֵּה אֶנְכִּי מַעֲיֵק תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר תַּעֲיֵק הַעֲגֻלָּה הַמְּלֵאָה לָהּ עֲמֹר: י"ד וְאֶבַד מִנּוֹם
 מִקֵּל וְחֹזֶק לֹא־יֵאֱמָץ כַּחַז וְגִבּוֹר לֹא־יִמְלֹט נִפְשׁוֹ: ט"ו וְתַפֵּשׁ תִּקְשֹׁת לֹא יַעֲמֹד וְקַל בְּרַגְלָיו לֹא יִמְלֹט
 וְרֶכֶב הַפּוֹם לֹא יִמְלֹט נִפְשׁוֹ: ט"ז וְאֶמְיֵץ לִבּוֹ בַּגִּבּוֹרִים עֲרוֹם יָנוּם בְּיוֹם־הַהוּא נֹאם יְהוָה: ג' שְׂמֹעוּ
 אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־הַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר הִעֲלִיתִי מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם לֵאמֹר: ד' רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכָּל מִשְׁפָּחוֹת הָאָדָמָה עַל־כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֶת כָּל־עֲוֹנוֹתֵיכֶם:
 ה' תִּילְכוּ שָׁנִים יַחְדָּו בְּלֹתִי אִם־נִוְעַדְדוּ: ו' הִישָׁאֵג אֲרִיָּה בְּעֵר וְטָרַף אֵין לוֹ הֵיתֵן כְּפִיר קוֹלָא מִמְּעַנְתּוֹ
 בְּלֹתִי אִם־לָכֹד: ז' הַתְּפוֹל צְפוּר עַל־פֶּחַ הָאֶרֶץ וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ תִּיעֲלֶה־פֶחַ מִן־הָאָדָמָה וְלָכֹד לֹא
 יִלְכּוֹד: ח' אִם־תִּתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחַרְדּוּ אִם־תִּהְיֶה רָעָה בְּעִיר וַיְהִי לֹא עֲשֵׂה: ו' כִּי לֹא
 יַעֲשֶׂה אֲדָנִי יְהוָה דְּבַר כִּי אִם־גָּלָה סוֹדוֹ אֶל־עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים: ח' אֲרִיָּה שָׂאֵג מִי לֹא יִירָא אֲדָנִי
 יְהוָה דְּבַר מִי לֹא יִנָּבֵא:

הפטרה לשבת חנוכה לשמו"ת ולקריאה בציבור בזכריה פרק ב

ב י רָנִי וְשִׁמְחִי בַּת־צִיּוֹן כִּי הִנֵּנִי בָא וְשִׁכְנִתִּי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־יְהוָה: ^ט וְנִלְווּ גוֹיִם רַבִּים אֶל־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם וְשִׁכְנִתִּי בְּתוֹכְךָ וִידַעְתָּ כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ: ^{טז} וְנִחַל יְהוָה אֶת־יְהוּדָה חֲלָקוֹ עַל־אֲדָמַת הַקֹּדֶשׁ וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלַיִם: ^{יז} הֵם כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי גִעוֹר מִמַּעוֹן קָדְשׁוֹ: ^{יח} וַיֵּרָאֵנִי אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶאךָ יְהוָה וְהַשָּׁטָן עֹמֵד עַל־יְמִינוֹ לְשַׁטְנוֹ: ^{יט} וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׁטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׁטָן וַיִּגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבָּחַר בִּירוּשָׁלַיִם הֲלוֹא זֶה אִוֵּד מִצַּל מַאֲשׁ: ^כ וַיְהוֹשֻׁעַ הָיָה לְבָשׁ בְּגָדִים צוּאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶאךָ: ^{כא} וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־הַעֲמֻדִים לִפְנֵי לֵאמֹר הִסִּירוּ הַבְּגָדִים הַצּוּאִים מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֵאָה הַעֲבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֹנֶה וְהִלְבַּשְׁתָּ אוֹתָךְ מַחֲלָצוֹת: ^{כב} וַאֲמֹר יְשִׁימוּ צִנּוֹף טְהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיְשִׁימוּ הַצִּנּוֹף הַטְּהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּלְבַּשְׁהוּ בְּגָדִים וּמֶלֶאךָ יְהוָה עֹמֵד: ^{כג} וַיַּעַד מֶלֶאךָ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: ^{כד} כֹּה־אֵמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־בְּדַרְכֵי תִלָּךְ וְאִם־אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־אֶתֶּהָ תִּדְרִין אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֻצְרִי וְנִתְּתִי לְךָ מִהַלְכִים בֵּין הָעַמֻּדִים הָאֵלֶּה: ^{כה} שְׁמַע־נָא יְהוֹשֻׁעַ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶתֶּה וְרַעֲיָךְ הַיֹּשְׁבִים לִפְנֶיךָ כִּי־אֲנִשִּׁי מוֹפֶת הֵמָּה כִּי־הִנֵּנִי מֵבִיא אֶת־עַבְדִּי צִמְחָ: ^{כו} כִּי וְהִנֵּה הָאֵבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־אֵבֶן אַחַת שְׁבַעֵה עֵינַיִם הִנֵּנִי מִפְּתַח מִפְתָּח זֶהָב וְגִלָּה עַל־רֹאשָׁהּ וְשְׁבַעֵה נִרְתִּיהָ עָלֶיהָ שְׁבַעֵה וְשְׁבַעֵה מוֹצָקוֹת לְנֹרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ: ^{כז} וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִיְמִין הַגִּלָּה וְאֶחָד עַל־שְׂמֹאלָהּ: ^{כח} וַאֲעַן וַאֲמֹר אֶל־הַמֶּלֶאךָ הַדֹּבֵר כִּי לֹא־אֵלֶּה מִה־אֵלֶּה אֲדֹנִי: ^{כט} וַיַּעַן הַמֶּלֶאךָ הַדֹּבֵר כִּי וַיֹּאמֶר אֵלִי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מִה־הֵמָּה אֵלֶּה וַאֲמֹר לֹא אֲדֹנִי: ^ל וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלִי לֹא־אֵלֶּה אֶל־זֶרְבָבֶל לֹא־אֵלֶּה לֹא־בְחִיל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם־בְּרוּחִי אֲמֹר יְהוָה צְבָאוֹת: ^{לא} מִי־אַתָּה הִרְהַגְדוֹל לִפְנֵי זֶרְבָבֶל לְמִישׁוֹר וְהוֹצִיא אֶת־הָאֵבֶן הָרִאשׁוֹהַ תִּשְׁאֹלֶת תָּן חֵן לָהּ:

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ה בכסלו	4.23	5.11	5.34	6.36	8.59	11.32	12.02	4.36.0	5.02
ש"ק, כ"ו בכסלו	4.24	5.12	5.35	6.37	8.59	11.33	12.03	4.36.1	5.03
א', כ"ז בכסלו	4.25	5.13	5.35	6.38	9.00	11.33	12.03	4.36.3	5.03
ב', כ"ח בכסלו	4.25	5.14	5.36	6.39	9.00	11.34	12.04	4.36.5	5.03
ג', כ"ט בכסלו	4.26	5.14	5.37	6.39	9.01	11.34	12.04	4.36.7	5.03
ד', א' בטבת	4.26	5.15	5.37	6.40	9.02	11.35	12.05	4.36.9	5.04
ה', ב' בטבת	4.27	5.15	5.38	6.41	9.02	11.35	12.05	4.37.2	5.04
ו', ג' בטבת	4.28	5.16	5.39	6.41	9.03	11.36	12.06	4.37.5	5.04

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם כ"ה בכסלו ה'תשפ"ד – ג' בטבת ה'תשפ"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ה בכסלו	הלכות כלים פרק ג-ה.	הל' אישות פרק כד.	מ"ע קז.
ש"ק	כ"ו בכסלו	פרק ו-ח.	פרק כה.	מ"ע קח.
א'	כ"ז בכסלו	פרק ט-יא.	הל' גירושין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קא.
ב'	כ"ח בכסלו	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע צט.
ג'	כ"ט בכסלו	פרק טו-יז.	פרק ג.	מ"ע ק.
ד'	א' בטבת	פרק יח-כ.	פרק ד.	מ"ע קו.
ה'	ב' בטבת	פרק כא-כג.	פרק ה.	מ"ע קד.
ו'	ג' בטבת	פרק כד-כו.	פרק ו.	מ"ע צו.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
וישב - חנוכה	15:55	17:15	16:16	17:16	16:04	17:14	16:18	17:18
מקץ	15:57	17:17	16:18	17:18	16:05	17:16	16:20	17:19

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעני** ע"ה **דייטש**